

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

—

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRT LETA
1 K 50 v.

V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPIŠOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Občinske volitve za Ljubljano.

Izvrševalni odbor narodno napredne stranke objavil je, kakor vsako leto svoje kandidature za dopolnilne volitve v ljubljanski občinski svet. Med enajstimi objavljenimi kandidati beremo večinoma imena nedolžnih, mirnih mož, katerih se teroristični magistratski vladi pač ne bo treba bati; saj so večinoma že kot bivši dosedanji občinski svetniki dokazali, da ne vprašajo dosti zakaj in kako, da temveč vdano in spoštljivo upoštevajo in izvršujejo, kar jim veleva absolutistična magistratska vlada v „blagor“ in „procvit“ stolnega mesta Ljubljane. Tudi nanovo predlagani kandidati so skrbno izbrani in celo za namestnika od župana težko pogrešanega nadsvetnika Antona Svetka dobil se je pripraven, miren in dostojen mož.

Oklic v „Slovenskem Narodu“ omenja seveda s staro predrznostjo računajoč na nerazsodnost ljubljanskih volilcev „dosedanji razvoj in procvit mesta Ljubljane“, ki naj bi bil nekaka zasluga dosedanjega mestnega zastopa. Ker z isto predrznostjo trdi to gorostasno neresnico izvrševalni odbor narodno napredne stranke vsako leto pred volitvami, si hočemo tudi letos to zadevo malo kritično ogledati. Ljubljana je res dobila tekom zadnjih let precej novih naprav in nekaj novih javnih poslopij. Naprave so vse take, katerih se malo večje mesto v današnjem času ne more več ubraniti, če bi se tudi ves občinski svet protivil novim naredbam. Koliko se je pa dalo zavoziti pri vseh teh napravah z nestrokovnjastvom, s kratkovidno, neumestno štedljivostjo in pogosto celo z abderitsko omejenostjo, je naš občinski svet vedno in povsod pošteno zavozil. Vodovod, katerega se mesto razveseljuje šele par let, postal je nezadosten in v najhujši vročini bili so meščani pogosto oropani najboljšega daru božjega, samo zato, ker pri zgradbi ni nikdo mislil na „razvoj“ Ljubljane. Pa ne da bi bilo premalo vode, temveč cevi (sic!) so bile preozke, in sedaj morajo polagati nove cevi. — Moderna električna razsvetljava ljubljanska je tudi unikum na tem polju in zadostuje ravno, da se vidi, kaka tema da vlada po mestu. Kako je zavožena naprava mestne elektrarne in koliko denarja se je tam po nepotrebnem preveč izdalo, se je tudi že opetovano v javnosti obravnavalo. Cestna železnica je tako pomanjkljiva in faktičnim potrebam občinstva tako malo zadošča, da mora voziti prazna kakor nikjer drugje. Opozorjamo pa ljubljanske

meščane tudi na mestne ulice in ceste, na katerih leži ali prah ali pa blato ped na debelo, če niso bile ravnokar nasute s takim gramozom, da bi bilo treba pasantom v svrhu prihranitve obuval dosledno hoditi v pravcatih plininskih čevljih.

V prosvetnem in umetniškem oziru je pa v Ljubljani še večja mizerija. In ravno tu bi bilo polje, na katerem bi se moralo s pravim umevanjem zapričeti delo, katero bi polagoma povzdignilo Ljubljano v kulturni centrum slovenski. Dosedaj je pa Ljubljana samo največje mesto, v katerem imamo Slovenci večino. Razen par publik fraz o umetniški galeriji in o priliki razkritja tega ali onega ponesrečenega spomenika, se ni niti poskusilo kaj storiti v tem oziru.

Naj omenimo še, da je ljudsko šolstvo v Ljubljani v vsakem oziru pomankljivo, tako glede prostorov, števila šol in pa v higijeničnem oziru. Da je preskrbovanje ubožcev jako nedostavno, da so sirotišnice pomanjkljive, da se glede prepotrebne mestne bolnice ni dosedaj še niti besedice izpregovorilo, da sploh tudi v socialnem oziru v mestu ni skoraj prav nič preskrbljenega, potem mislimo, da je zasluga našega občinskega režima na „procvitu“ Ljubljane dovolj označena.

Človek bi mislil, da pod temi pogoji pa vsaj mestne finance sijajno stoje. Pa tudi tukaj je ravno nasprotno res in mestne finance so že zdavno „nolli me tangere“ v občinskem svetu. Razni „Mestni domi“ in „jubilejski mostovi“ so požrli ogromne svote in vendar nimajo davkoplačevalci prav nič od njih. Povsod nepremišljeno izdani denar, ki se prav nič ali pa slabo obrestuje. Na drugi strani pa nikdo ni skušal iskati novih virov dohodkov. Neopustno brezbriznost moramo imenovati v tem oziru dejstvo, da za tujski promet, ki bi zamogel močno vplivati na splošno blagostanje v mestu, se ni storilo prav ničesar. Nasprotno bil je ravno občinski zastop vedno na strani onih, ki so herostratsko skušali škodovati še tam, kjer se je s strani privatnikov v tem oziru kaj storilo. V mislih imamo tu svoječasno pomanjkanje prenočišč v Ljubljani, podjetje hotel „Union“ in druge.

To pa še ni vse. Upeljala se je v naš občinski zastop samovlada in iz te se je rodila skrajna korupcija. Službe so se jele oddajati ne glede na sposobnost, kar vsled familiarnih in drugih zvez. V magistratu so se re-

zervirala boljše mesta za žlahto, če ni bilo mesta, ustanovilo se je hitro.

Tudi pri ljubljanski, za veliko svoto kupljeni plinarni nastalo je nekaj dobrih mest. Namesto da bi se jih oddalo za to kvalificiranim, delavnim mladim močem, razdelili so si jih kar v občinskem svetu med seboj. Mož, koji je v svoji državni službi doslužil in dobiva zato pokojnine 8000 K, prevzel je mesto ravnatelja, katero mu poleg one pokojnine nese zopet svotico, s katero bi bila druga mlada, za to mesto in za delo še sposobna moč zadovoljno in lepo izhajala. Tudi pri drugi mestni službi v plinarni preskočili so vse mestne, za to usposobljene uradnike in nastavili občinskega svetnika, kateremu je služba knjigovodje popolnoma nova. Da se je tudi pri mestni hranilnici nameravalo kaj podobnega, je gotovo.

Da je po načelih vladajočega občinskega režima usposobljenost nastavljenecv postranska stvar, spričuje najbolj župan Hribar sam, ki je na shodu zaupnikov v nedeljo s ponosom naglašal, da si prihrani mestna hranilnica na leto 8000 K s tem, da nima kvalificiranega stalnega vodje. Po tem principu bi bilo najboljšje, da se kar na vsa vodilna, dosedaj dobro plačana mesta postavi navadne sluge in finančno vprašanje mesta Ljubljane bi bilo rešeno. Značilno je tudi, da je isti župan Hribar starega dr. Bleiweisa kandidature priporočal zaradi tega, ker je že 32 let v občinskem odboru in torej najstarejši občinski svetnik. Vprašamo samo, naj li bo občinski svet zbirka dragocenih antikvitet ali pa zbor dela zmognih in deloljubnih mož? V občinskem svetu ni nikakega častnega mesta, gre se le za delo!

Opoziciji pa, ki se je na nedeljskem shodu javila v narodni napredni stranki sami, naj bo povdano: Kdor želi resno izboljšanje sedanjih koruptnih in za naše mesto škodljivih nezdravih razmer, naj ne nastopa proti posameznim postranskim osebam, temveč napove naj boje celotnemu sistemu in v prvi vrsti njegovim glavnim zastopnikom. Upeljati se mora docela nov režim v mestni zastop. Če stari še ostane, pokvaril bo tekom časa vse, tudi najboljše posameznike, kojim ni do resne, načelne opozicije. Zato si pa v interesu napredka in procvita mesta Ljubljane želimo, da bi vstopila v občinski zastop energična, neodvisna opozicija, ki bo započela ne-

LISTEK.

Velika noč.

Spisal Josip Premk.

Angela je ležala tam v poltemnem kotu na stari, črvivi postelji in se nemo z boleznim pogledom ozirala po sobi. Pravzaprav to ni bila soba, ampak klet v souterrainu: oken ni bilo nikakih, le visoko gori pod obokanim stropom je bila nekaka izdolbina z zamazanim, debelim steklom — da je bilo v sobi tudi ob največjem dnevu napol mračno in ljudje, ki so hodili gori po cesti, se niso razločili, samo temne sence so se vsak čas zarisale na vlažni, z raznovrstnimi gobami poraščeni steni. Na stropu so se lesketale kapljice od vlage in zdajpazdaj je kanila kaka na upalo blede Angelino lice.

Zunaj je moralo biti lepo — kako tudi ne, saj je bila velika noč in zvonovi so peli tako mehko in milo, da so se Angeline oči venomer napolnjevale z debelimi solzami. . .

Včasih se je dvignila, poskusila vstati, a vsakikrat je omahnila nazaj. Glava ji je bila težka, ko ovita s svincem in pred očmi se ji je temnilo, da ni skoro več razločila senc, ki so se vsak hip začrtale na vlažni zamazani steni.

— Kako je lepo ljudem, ki žive v izobilju — je premišljevala in si brisala solze.

— Lepe nove obleke si nabavijo za praznike, in vsi ponosni in veseli šetajo po mestu, medtem ko se glasi iz zvonikov tako mogočno, svečano, da bi se človek najraje razjokal. Kako težko so že pričakovali velike noči in danes — ako se je pojavila le malenkostna meglica na vzornem nebu, že jim je vstrepetalo srce ob bojazni, da nastane dež in ne bodo videli procesije, ne slišali zvokov šumne, poskočne godbe. O kako jim žare lica tihega veselja, težkega pričakovanja, kako prelestnih sanj polna je njih duša in nebo se jih je usmilo, ker solnce se vozi po njem v vsej mogočnosti, v vsem sijaju, kot bi znalo, da praznujejo srečni zemljani veselo veliko noč. In ko se povrnejo domov zadovoljni in osrečeni — že je miza polna dišečih pogač, rdečih piruhov, šunke. — — vsega, vsega kar le zamore povečati svečanost velikega praznika. Celo noč morda ne bodo zatisnili očesa, saj se je povrnil ta ali oni družinski ud, da skupno z dragimi domačini preživi ta veseli prosti čas. In ko napoči jutro, zopet bo mogočno zadonelo iz lin — naznanjali bodo zvonovi veliko nedeljo.

Tam pri Lazaristih se že zbira gruča ljudi, ki vedno bolj narašča, dokler ni poplavljen z množico ves prostor. V višavah še caruje noč a okolo cerkve je svitlo, saj plapa nešteto sveč in svečic in nešteto še nekoliko zaspanih obrazov zre tja proti portalu, kjer se mora vsak hip prikazati velika bandera. Kako rano je še, po travniku se še leno vlačí siva meglica, a nikdo neče zamuditi čarobnega prizora, ki se jim nudi še v tihi noči. In po tem zažari

tam nad gorami, blede soj se razlije čez vesoljno mesto in po ulicah čistih, snažnih je že živahno vrvenje. Nikakega otožnega, zamišljenega obraza ni videti, vse je veselo, vse je pozabilo vsakdanje skrbi — saj je velika noč, in kdo bi žaloval?

O srečni, presrečni ljudje!

Curek vročih solza je potekel Angeli po bledem licu, globoko je zavzdihnila in se obrnila v kot, da ne vidi dneva, ki je prodiral skozi zamazano steklo tam gori pod obokanim stropom tudi do nje. . .

Kdaj, kdaj je živela ona tako brezskrbno, tako veselo?

Mati ji je umrla, ko je dopolnila komaj peto leto — spominjala se je je kakor v meglenem snu: Da, nekoč jo je imela, a to je bilo tam davno, v sivi preteklosti, in ostal ji je potem samo oče.

O, da bi imela vsaj očeta, kot ga imajo druge, dobrega, skrbnega, ki bi jo ljubil, ki bi delal in ne pijančeval kakor njen.

Nekdaj — spominjala se je še — sta stanovala v čedni sobici, dvoje postelj je stalo notri, ena očetova, ena njena, sredi sobe je bila miza pregrnjena, dasi z zakrpanim, vendar čednim prtom, in oče se je vračal opoludne in zvečer — takrat je še delal v tovarni, in pogovarjal se je na večer z njo, dokler nista legla.

A potem je prišlo nenadoma. . . in kmalu sta zapustila tisto prijazno sobico; mizo, omaro in vso drugo

izprosen boj proti vladajočemu režimu in ponjem vpeljami korupciji. Edino od načelne opozicije pričakujemo izboljšanja neznosnih sedanjih razmer.

Slovinci in balkanska federacija.

(Dalje.)

In ako bi danes prišla vzhodno azijska povodenj nad Evropo, smo lahko zasigurani, da bi evropski patriotizem premagal posamezna nasprotstva ter šel složno v boj zoper sovražnika. Sicer je pa primerov toliko, da se jih nikakor ne da niti v malem naštetih.

Toda vrnimo se na Balkan sam in ozrimo se po nekaterih predpogojih federacije, ki so že izpolnjeni v veliko večji meri na Balkanu, kakor pa za eventualno evropsko federacijo, kakor jo je opisal slavni Novicov.

Poglejmo si Slovence, in naj si bo že to v mejah avstrijske, balkanske ali evropske konfederacije, vidimo, da slovenski narod z največjo silo teži in hrepeni po avtonomiji, s katero edino moramo soglašati, dočim so brezpomembne druge oblike, bodisi da se opirajo na historično ali kakršno pravo in kombinacije že koli. Krog Ljubljane in Trsta se zbira slovanstvo, da si tu ustvari svoji prirodni kulturni in ekonomski središči. Morda se Trst kot prvo slovensko gospodarsko središče še preveč podcenjuje in se nehote zapostavlja Ljubljani, ki ima postati naš kulturni centrum.

Naj navedem tu, kako misli pisatelj René Millet (Souvenirs des Balkans): „Ako bi bil še običaj, kakor za časa Ludovika XIV., slaviti svoje lastne zasluge z značilnimi napisi, tedaj bi imeli Habsburžani pravico napraviti medaljo s sledečimi besedami: „Adrija oživljena — Trst povzdignjen in živahen — Planine združene z morjem — Ilirija zopet ustanovljena“. — V sredi pa bi se vdolbla skla Trsta, kako prejemlje od „doža“ slavni prstan, simbol njegove svatbe z morjem. Trst mora postati središče vseh provincij, ki se nagibljejo proti Adriji, in ta novi interes, katerega ima v svojih rokah, je ravno tako močan, kakor sorodnost jezikov in plemen“. — In drugi pisatelj, ki je popotoval po naših potih pravi o Trstu naslednje: „Kljub vsemu, Trst bo moral odnehati (resigner) in ne postati nič drugega kakor izključno trgovsko mesto, mesto podjetja, v nasprotju z beneško otrplostjo. Prebivalstvo, ki je nekoliko kozmopolitično, kakor v vseh trgovskih mestih, se da vendar skupljati v tri prav različna plemena. Najprej v Italijane, ki so najštevilnejši, potem v Slovence in končno Nemce, ki tvorijo nepomembno manjšino in podlegajo italijanskemu vplivu, kar se tiče raznarodovanja. Bolj ponosni in tudi številnejši so Slovani, ki so očitno v boju z Italijani, in dostikrat se pripeti celo, da si obe stranki posežeta v roke.“ (R. de Sonhemes: Du Tyrol à la Dalmatie.)

Slovinci bi se morali že enkrat iztrezniti, popustiti osebne boje in ljubosumje ter nevoščljivost napram svojemu strankarskemu nasprotniku, skupno bi morali iti na delo za zedinjeno Slovenijo. Sicer smo danes v resnici mnogo bližje, ko kedaj temu idealu, toda ne po svojem delu, ampak vsled duha, ki ga je prinesla naša doba. Kajti vsi avstrijski narodi, morda celo Nemce in v gotovih slučajih niti Madjare ne moremo izvzeti, so prijazni federativni obliki Avstrije. Nesoglasja so edino način in pota, po katerih naj se preosnovi država v novo obliko. Seveda bi tu morala izginiti intoleranca, inkvizicija, odpasti bi morali privilegiji, človeške in narodne žrtve, vse to bi se moralo umakniti pravičnosti. Zato pa ravno narodi, ki so v krivici največji mojstri, ravno s tako močjo

opravo je oče prodal, ostavil je samo to posteljo in se preselil v to zatohlo, nesnažno klet.

Delal ni več, po cele dneve je ostajal z doma in na večer se je vračal, včasih tudi pozno v noči — opotekajočih korakov in iz ust mu je smrdelo po žganju. Zaripljen je postal njegov obraz, tiste prijazne, svitile oči so zadobile nenadoma nekaj brezizrazen, moten sijaj in krvavi obročki so se začrtali okolo njih. Obleko je prodal in hodil je v zamazanih, posvalkanih capah, ki so jih drugi že zavrgli, in se pajdašil s tovariši, ki so živeli menda pravtako in bili prav take zunajnosti.

Komaj je dopolnila štirinajsto leto, morala je v tovarno in vsak prislužen vinar oddati njemu. Od tedaj je pil še bolj. Zvečer je prišel — ako je sploh prišel — navadno pozno in se nerodno, kar oblečen zavalil poleg nje. O kako je bilo težko prenašati njegov smrdeči dih, a da bi ga poprosila naj se obrne v drugo stran, se ni upala, saj kadar je prihajal domov v takem stanju, je samo klel in ako ga je kdaj poprosila — naj postane drugačen, jo je pretepel, da je drugi dan komaj mogla v tovarno.

Videla je, kako hodijo njene tovarišice v lepih oblekah ob nedeljah v svilenih rutah, a ona si ni mogla nabaviti niti preproste jopice, saj je morala oddati vse do zadnjega vinarja očetu. Na samovarju si je kuhala za obed kavo, a tudi to ne vedno, kakor ji je pač oče pustil, a za večerjo se je morala pač vedno zadovoljiti s suhim kruhom. „Ti Angela“, ji je rekel nekoč oče in se ji približal

vpirajo in branijo popustiti od rabeljskega posla, dasi se i med njimi pojavljajo goreči pristaši človekoljubnejše oblike.

Današnja doba je prinesla Slovincem že večje stike z ostalimi Jugoslavinami in opazijo se že nekaki predpogoji, ki imajo združiti nekoč jugoslovanstvo. Med Slovinci in Hrvati so stiki največji, in ako bi danes prišlo, da se uvede pri nas trializem, ali pa da se avstrijska vlada preosnovi v federativno državo, tedaj bi ne ostajalo dosti pomislekov, da se Slovinci, Hrvati in Srbi združijo v eno celoto, v kateri bi zopet vsako pleme ohranilo svojo nedotaknjeno individualnost. Sploh na celem Balkanu moramo opaziti, kako se vedno bolj širi ideja skupnosti in vzajemnosti predvsem na intelektualnem polju in kolikor mogoče tudi na gospodarskem in celo v politiki. Jugoslovanske razstave, društva, shodi, časopisi in knjige, ki pospešujejo jugoslovansko idejo, čitalnice v jugoslovanskih glavnih mestih, so prve kali, iz katerih ima nekoč pognati nova doba jugoslovanstva.

Te ideje pospešujejo izvrstne federaciji služeče institucije, kakor: železnice, pošte, brzojavi, umetnost, literatura, mednarodne stranke najrazličnejših smeri, mednarodno privatno in javno pravo, industrijski razvoj, carinski tarif, hagška konferenca itd. . . . Polja, na katerih se je že prodrlo do višjega ideala bratstva in pravičnosti, naprave, ki pospešujejo razvoj in blagostanje vesoljnega človeštva, so že toliko številna, da jih je težko vse naštetih in omeniti. In ako se ozremo v politiko samo, ki se vrši pred našimi očmi na Balkanu, ali ne vidimo že lep rezultat politike slovanskih balkanskih držav glede Macedonije. Danes reelni politiki bolgarski in srbski ne zahtevajo Macedonije zase, tudi nočejo, da bi si jo delili, še manj pa, da bi se gl' de nje vojskovala srbski in bolgarski narod, kakor je bilo to v prejšnjih stoletjih pri vseh narodih v običaju; danes se zahteva avtonomija Macedonije, kjer naj se vsak narod svobodno razvija. Toda države v svojem egoizmu samo delajo zapreke in podpirajo sultana, ker se boje, da bi se potem Balkan vendar ne zdramil in se ne povzpelo do visokega blagostanja.

Toda ljudska, narodova volja je močnejša in kadar dozori popolnoma, ne bo poznala ovir. Sicer je pa danes že vsakemu znano, da zahtevajo nekatere stranke po balkanskem polotoku balkansko konfederacijo, kjer vsaj bodo zastopani vsi narodi Balkana. Da je že literatura v balkanski federaciji posebno v francoskem jeziku jako bogata, mi niti omenjati ni treba. In ako se enkrat začne znanstveno premotrivati to vprašanje, ako se ga študira z ozikom na vse različne okoliščine, tedaj mora biti že nekaj na tem. Kdor pa je imel priliko občevati z Bolgarom ali pa Srbom iz Kraljevine, s Slovani iz Turčije, ta se je pa lahko sam prepričal o veliki ideji, katero goje ljudje, ki ne ljubijo le svojega naroda, ampak vesoljno človeštvo, namreč da je vsak odkrit prijatelj in pristaš ako že ne balkanske, vsaj jugoslovanske federacije. Sicer pa ni treba omenjati o tem več, saj si vsak naredi lahko sodbo sam, ako le količkaj pozna Slovence, Hrvate in ostale Jugoslovane, ako pozna namreč njihovo dušo.

Balkanska federacija.

Poglejmo si, kako si predstavlja balkansko federacijo Charles Sancerme (La Question d' Orient populaire). „Za Francijo kakor tudi za mnogo drugih velesil je orientalsko vprašanje izvor in vzrok vseh konfliktov, ki s tem, da delajo strah pred kakšnimi zmešnjavami med državami, škodujejo narodu na njegovem razvoju.“ Pisatelj navaja razne okoliščine, ki se tičejo Francoske in pravi: „Mi torej nimamo v orientalskem vprašanju opraviti niti z razširjanjem teritorija, niti braniti mejo. Na kar se imamo mi

opotekajočih korakov. „Dejala si, da si vedno lačna in da umrješ od gladi. — No, no, le potrpi, ni še tako hudo. Dejal mi je danes Simon — oni trgovec, saj ga itak dobro poznaš, da pridi vedno k njemu na kosilo — nič te ne bo stalo, saj ve, da sva siromašna. Dober človek je in tudi meni marsikdaj pomoli kako desetico. Takoj jutri pridi — je dejal. Saj veš, kje je njegovo stanovanje tam za prodajalno!“

Debelo ga je pogledala Angela, a tega nazuanila ni bila nič kaj vesela — celo nekaj kakor tiha bojazen se ji je zganilo v srecu.

Vedno, kadar je stopala v tovarno ali iz tovarne mimo njegove prodajalne, je stal na pragu in se ji nasmihal, ko vendar ni nikdar kaj več govorila z njim, kot v prodajalni, ako je kupila sladkor ali kavo.

In tudi kadar je prišla v prodajalno, ji je govoril sladko in se ji dobrikal kot kaki bogati gospodinja, ki kupuje pri njem bogve koliko — zakaj se je vedel tako, tega resnično ni mogla razumeti. A vseeno se ji je studil njegov mastni, debelušni obraz, in vedno, ako je le mogla, je šla mimo, da ga ni bilo treba pozdraviti.

In sedaj jo vabi na kosilo in — brezplačno . . . —

Tisto noč je spala zelo nemirno, ker vedno je videla pred seboj njegov obraz in tiste male, zelenkaste oči, ki so se upirale vanjo, ko krvoločnega risa na nedolžno žrtev . . .

Ali, da bi se odrekla tega, ni mogla; bala se je krutega očeta, ki ga je hvalil kot dobrega človeka, in zato je

tu ozirati, je zagotovilo, da ostane pot med našo deželo in našimi kolonijami prost. To so samo tedaj naši indirektni interesi.“

Pisatelj razpravlja potem temeljito balkansko vprašanje in pride do zaključka, da edino balkanska federacija more biti prava rešitev vzhodnega vprašanja. Njegovi predlogi so sledeči:

Bulgarija, Srbija, Črna gora, Rumunija in Grška bi ohranile današnje svoje meje. Grška bi še obenem anektirala otok Kreto. Avstro-Ogrska bi morala oddati Bosno in Hercegovino, katero je dobila od Berolinskega mira, da uredi tamošnje razmere. Deželi naj bi postali avtonomna kneževina, oziroma skupina. Carigrad bi naj postal glavno mesto federacije, kjer bi bivala tudi federalna skupščina in evropska administrativna komisija.

In Turki? Turkom, ki prebivajo v Evropi, pravi pisatelj, naj bi bilo svobodno tu ostati z vsemi njihovimi bogastvi in zakladi ter premoženjem, imeli naj bi isto svobodo kakor ostali prebivalci. Evropske vlade bi pa pošiljale vsaka svojega delegata v federacijsko skupščino.

Tako bi se tedaj stvorile avtonomne dežele, oziroma kneževine: Albanija, Makedonija, Tracija, Bosna in Hercegovina. K tem bi pa pristopile k zvezi kraljestvo srbsko, kraljestvo Rumunija, grško kraljestvo, kneževina Bulgarija in Črna gora.

Federativni ali zvezin proračun bi se pa določil po narodnem proračunu vsacega zaveznika (konfederiranega naroda).

Nas bi predvsem zanimalo, kako bi eventualno sodil g. Sancerme o Hrvatih in Slovincih, katere tu ne omenja, dasi priznava, da spadajo te dežele tudi pod Balkan. Toda ako se hoče urediti in korenito preustrojiti razmere na Balkanu, se mora začeti od kraja, to je, že pri Slovincih, ki tvorijo skrajni zahod jugoslovanstva in Balkana. S tem seveda ni rečeno, da bi se morali Slovinci in Hrvatje izločiti iz političnega okvirja Avstro - Ogrske, nasprotno ravno v Avstriji se morajo urediti odnosaji tako, da politična meja ne bo zapreka intelektualnemu skupnemu delovanju balkanskih, predvsem pa jugoslovanskih narodov. To pa zahteva predvsem avtonomično skupino Jugoslovanov v Avstriji. Ta jugoslovanska skupina bi bila zopet na znotraj razdeljena v tri popolnoma samostojne skupine, namreč srbsko, hrvatsko in slovensko.

Predvsem bi moral tedaj prevladati edino koristni zistem decentralizacije in šele, ko je ta izvedena, se osredotočijo one točke, ki so neobhodno potrebne in koristne. Ako bi bili tem potom zedinjeni avstrijski Jugoslovani in bila izvedena balkanska federacija na drugi strani, tedaj bi šele bil mogoč pravi razvoj vseh teh južnih narodov slovanskih in neslovanskih. S tem bi bil pa tudi razvoj v naši državi izdatno olajšan in pripeljal k avstrijski federaciji, katera bi se tekom časa morala razširiti do Carigrada in bi zavzemala vse te različne narode, katerim bi bila skrbna in pravična mati.

Sicer vidimo, da se tudi sedaj predvsem avstrijska politika obrača na Balkan in da skomina po teh lepih krajih, toda kot Slovani in kot človekoljubni ljudje moramo biti odločno proti takim nakanam, ki hočejo samo pod pretvezo kakor v Bosni osvoboditi in varovati narode, nasprotna ljudstva še bolj oklepati v suženjstvo in še bolj izsesavati. Ako bi pa bila Avstrija konfederirana država, kakor na primar Švica ali pa ameriške Zedinjene države, ako bi Avstrija dala vsakemu svojemu narodu lastno avtonomijo in ga pustila svobodno razvijati, tedaj bi nasprotni avstrijski narodi ne le ljubili Avstrijo kot skupno mater, ampak delali tudi složno za njen blagor. Ako bi se izka-

Dalje v prilogi.

prišla drugi dan opoldne k njemu plašna in drhtečih korakov.

Pričakoval jo je že na pragu kakor vedno in se ji nasmehnil, da se je pokazala izpod razpokane, gornje ustnice vrsta začrnelih, črvivih zob.

„Ti je povedal oče, a?“

„Da, dejal je, da ste me pozvali —“ dalje ni mogla, ker nekaj ji ni dalo govoriti pred tem človekom.

„No da! Povabil sem te h kosilu — nič se ne sramuj, saj vem, kako je pri vas. K meni prideš tudi lahko vsak dan na večerjo!“

Potem je zaklenil prodajalno in odšla sta v stanovanje.

Na mizi je bilo že pripravljeno za dvoje oseb in prijazno ji je namignil vdovec Simon.

„Kar sedi, Angela, pri meni se ni treba nič sramovati.“

Angela je sedla, a kako ji je bilo težko vselej pri srecu, kadar je zaprla služkinja za seboj vrata. Najraje bi pobegnila, da bi ne videla več njegovega obraza, ki se ji je režal tako blizu, in vsakokrat, kadar je zajela s tresočo roko, se je ozrla nanj, da se ni morda primaknil kaj bližje in iztegnil tiste bradavičaste roke. Čutila je, kako počivajo njegovi pogledi venomer na njej, in težko je čakala, da je bil obed gotov.

Doma je povžila samo kavo, ali mnogo bolj ji je dišala, ko vse to kosilo.

„Torej zvečer pridi zopet k večerji“, ji je dejal, ko je odhajala.

zala Avstrija zares pravična, kdo ve, ali bi ti razni balkanski narodi ne hiteli sami v naročje močne središnje evropske federacije ali pa vsaj želeli njenega prijateljstva in sodelovanja na polju prosvete.

Dokler pa bo pri nas še stari režim, dokler se bodo morali narodi braniti za svoja najsvetejša prava, za svoj jezik in kulturo, tako dolgo ostane Avstrija nepriljubljena in od mnogih naravnost sovražena. Čudno, da se avstrijski politiki, ako hočejo res veljati za patrijote, čudno, da se ti moške tako malo zavzemajo za čut pravičnosti in mesto da bi s svobodnimi demokratičnimi uredbami, ki so takorekoč na dlani, privedli državo do izborne bodočnosti, jo tirajo s svojimi zastarelimi nazori vedno bolj v pogubo. Čudno, da ne opazijo, da se med narodi pa vendar dani in da vse krivično postopanje ne more vdušiti narodne misli, ki želi po miru, po svobodi in napredku, ampak nasprotno delavce še bolj spodbuja na delo za bodočnost, ki bo odgovarjala pomenu in veličastvu, katero zavzema človek v vesoljnem vsemiru. (Sledi.)

Politični pregled.

Državni zbor.

Državni zbor je prošli petek končal svoje zasedanje, katero se začne zopet dne 30. aprila. Predsednik je sicer predlagal, da naj bi bila prihodnja seja že 23. aprila, a temu je ugovarjal rusinski poslanec Davydiak, ker bi to padlo v pravoslavni veliki teden. Nato se je sprejel njegov predlog, po katerem se začne zopetno zasedanje, kakor smo omenili zgoraj.

V svoji zadnji seji se je bavil državni zbor s predlogom o ustanovitvi ministrstva javnih del. Predloga se je nato sprejela.

Veliko razburjenje je zopet povzročila Wahrmondova afera, o kateri se je razpravljalo v tajni seji, kar je pobudilo pri svobodomiselnih strankah velikansko ogorčenje. Seja se je zaključila ob burnih prizorih med socialnimi demokrati in krščanskimi socialci, ki so le-tem očitali, da so glasovali za Davydiakov predlog.

Gospodarska zbornica.

Gospodarska zbornica je sprejela predlogo o vojaških novincih, vsled česar je torej sedaj mogoče določiti čas vojaških naborov.

Jezikovno vprašanje.

Rešitev jezikovnega vprašanja je zopet storila korak nazaj, čemur je edino kriva nemška prenapetost. Ministrski predsednik baron Beek se je trudil na vse načine, da bi dosegel sporazum med Čehi in Nemci, toda Nemci so mu prekrizali vse načrte, ker so na velikem vsnemškem shodu v Komotavi, ki se je vršil prošlo nedeljo, nastopili zopet z vsemi svojimi nepravilnimi zahtevami po nadvladi. Shoda se je udeležilo veliko število nemških deželnih in državnih poslancev, zastopane so bile vse nemške stranke. Na shodu se je zopet ponavljalo staro stališče, da Nemci ne odnehajo niti za las ter odločno grajalo vlado, češ da popušča napram Čehom. Posebno odločno se je ugovarjalo uvedbi češčine kot notranjega uradnega jezika ter takoimenovanemu poče-hovanju nemških sodišč. Seveda je ob takih razmerah zblizanje Čehov in Nemcev zelo težavno, ako ne popolnoma izključeno. Kak vpliv bode imel ta shod na razmere v državnem zboru, še ni mogoče z gotovostjo izpoznati, ali misliti je pač lahko, da Čehi na tako izzivanje z nemške strani ne bodo molčali, in vlada, ako ne ugodni češkim zahtevam, bo imela zelo težavno stališče.

Umor gališkega namestnika.

Prošlo nedeljo popoldne se je dogodil v Lvovu zločin, ki je po celi Avstriji in tudi izven nje pobudil velikansko

pozornost. Gališki namestnik grof Potocki je ta dan, kakor navadno ob nedeljah, sprejemal v avdienci. K avdienci se je priglasil med drugimi tudi rusinski visokošolec Mirosław S z i c z y n s k i. Kot predmet za pogovor z namestnikom je navedel, da hoče prositi za neko suplentsko mesto. Sziczynski je vstopil v sprejemno dvorano in kmalu nato se je začel trikratni strel. Ko je nato prihitel v dvorano namestnika sluga, je nameril Sziczynski tudi nanj, a revolver ni funkcioniral. Sluga je s pomočjo še drugega sluga razorožil napadaleca, in ta se ni več branil. Odpeljali so ga nato v zapor.

Namestnik grof Potocki je obležal smrtno ranjen. Ena krogla ga je zadela v oko in prišla vun pri ušesu, druga ga je zadela v prsi in tretja v nogo. Prihiteli zdravniki so hoteli namestnika operirati, a so to opustili, ker bi bilo neuspešno. Prišel je še duhovnik, ki je previdel namestnika, a ta je niti celo uro po napadu umrl. Njegove zadnje besede so bile: „Sporočite cesarju, da sem bil vedno njegov najzvestejši služabnik“. Pri umirajočem je bila tudi njegova soproga.

Vest o tem zločinu se je hitro raznesla in pobudila velikansko ogorčenje. Poljaki so začeli prirejati demonstracije pred stanovanji Businov in bilo se je bati najhujšega, a stvar se je vendar iztekla brez nadaljnega prelivanja krvi.

Sziczynski je tedaj, predno je ustrelil na namestnika zaklical: „To je za krivico, ki se je storila Rusinom pri zadnjih deželnozbornskih volitvah.“ Dogodil se je namreč žalostni slučaj, kakor se taki vedno ponavljajo pri volitvah v Galiciji, da je orožništvo nekega rusinskega kmeta, ki je protestiral proti poljskemu in vladnemu nasilstvu, orožništvo vpricho njegove žene z bajoneti prebodlo, ne da bi bil kaj storil protipostavnega. Vse pritožbe proti temu nasilstvu so bile zaman, orožnikov se ni niti premestilo. Razumljivo je torej ogorčenje Rusinov nad poljskim nasilstvom, a da bo to ogorčenje izbruhnulo na dan v taki oblasti, kakor se je to zgodilo sedaj, nikakor ni bilo pričakovati. Grof Potocki sam ni verjel, da bi se mogli najti med Rusini ljudje takih misli. In res obsojajo tudi Rusini obeh strank ta zločin.

Sziczynski je izjavil pri zaslišanju, da je že zdavnaj namenil umoriti namestnika, a da je samo čakal ugodne prilike zato, in zatrdil je, da nikakor on obžaluje svojega čina. Izpovedal je tudi, da nima nikakih sokrivcev. Ko se je v njegovem stanovanju vršila preiskava, je mati Sziczynskega najprej izjavila, da ničesar ne ve o napadu, pozneje pa je rekla, da je ona nagovarjala sina, da naj umori namestnika. Mater so aretirali in pozneje tudi vse tri napadalkve sestre, katere so pa pozneje zopet izpustili. Preiskave so se tudi vršile v uredništvih rusinskih listov „Dilo“ in „Sloboda“ toda našlo se ni nič sumljivega.

Samoobsebi umevno je umor napravil ne samo v Lvovu, temveč po celi Galiciji silen vtisk, ravnotako pa tudi na Dunaju. Pri vladi vlada mnenje, da je bil ta umor čin posameznega fanatika, da se sme zanj delati odgovornega rusinskega naroda. Cesarju je o umoru poročal minister notranjih zadev. Cesarja je vest zelo pretresla.

Pogreba umorjenega namestnika se je udeležil kot cesarjev zastopnik grof Kolonievski, navzoči so bili tudi ministri Beek, Bienerth in Korytovski. Nagrobnico je govoril deželni maršal grof Badeni. Truplo se je prepeljalo v družinsko rakev v Krzesovico.

Grof Andrej Potocki je bil rojen l. 1861. Svoje študije je dokončal na vseučilišču v Krakovem. L. 1895. je bil izvoljen za deželnega poslanca. Pozneje je bil imenovan deželni maršal. Par let je bil tudi državni poslanec. Rodbina Potockih je ena najslavnejših poljskih plemeni-taških rodbin in tudi najbogatejših. Trdi se, da je imel

umorjeni namestnik do osem milijonov letnih dohodkov. — Morilec Sziczynski je sin pravoslavnega župnika, ki je bil svoj čas rusinski deželni poslanec. Državni poslanec Lewicky je svak morilčev. Sziczynski se izpočetka ni mnogo brigal za politiko, šele kot visokošolec na Dunaju, kjer je pogostoma zahajal v rusinsko dijaško družbo, se je začel živo zanimati za politična vprašanja. Pozneje se je zelo živahno udeleževal boja za rusinsko vseučilišče ter je bil tedaj tudi zaprt. Njegov starejši brat se je pred par tedni ustrelil.

Kakor poročajo listi, se obravnava o tem umoru ne bo vršila pred kakim galijskim sodiščem, temveč se bo najbrž zato delegiralo graško nadsodišče. V državnem zboru bo ta žalostni dogodek najbrž tudi imel svoje posledice, kajti rusinski poslanci so vložili več nujnih predlogov v zadevi poljskih in vladnih nasilstev pri zadnjih deželnozbornskih volitvah, in ti nujni predlogi sedaj najbrž ne bodo sprejeti, kar bo pri Rusinih gotovo povzročilo veliko razburjenje.

Kot naslednika grofa Potockega imenujejo listi drž. posl. Bobrzynskega in pa deželnega maršala grofa Badenija.

Proti balkanskim železnicam.

Albanska kolonija v Bukarestu je imela te dni tajno posvetovanje, katerega se je udeležilo veliko število najodličnejših zastopnikov albanskega naroda. Glavno vprašanje pri tem posvetovanju je bilo, kako stališče naj zavzemajo Albanci napram nameranim balkanskim železnicam od Donave do San Giovanni di Medua in Uvac-Mitrovica. Sklenilo se je podpirati uresničenje proge od Donave do Adrije in nasprotno, da se z vsemi močmi dela proti progi Uvac-Mitrovica. To progo bi gradila avstrijska vlada. Za prvo progo se Albanci zato navdušujejo, ker bi tekla po njihovem ozemlju in bi narod gospodarsko dvignila in okrepila, dočim bi druga speljala ves promet mimo Albanije in tako ljudstvo gospodarsko uničila.

Hrvatska.

Ban baron Rauch je postal navaden lažnik. Tako ga namreč imenujejo v svojem glasilu „Srbobran“ poslanci Srbske samostalne stranke, katere je denunciral kot veleizdajice. Srbski poslanci so ga pozvali, da te svoje trditve podpre z dokazi, a kje naj vzame Rauch dokaze, ko jih nima. Zato je kratkoma ponovil v svojem glasilu isto obdolžitev, a ničesar dokazal, vsled česar so ga srbski poslanci proglasili javno za lažnika. Kaj bo ukrenil baron Rauch na to izjavo, še ni znano. Pač pa se je ban Rauch začel na drug način kazati zelo prijaznega Srbom in drugim sebi neljubim osebam. Čuje se namreč, da bo v kratkem več odličnejših opozicionalcev, ki so v vladni službi, umirovljenih, med njimi tudi vseučilišni profesor Manojlović, ki je podpisal obe srbski izjavi srbskih poslancev. Kakor se čuje, je dobil državni pravdnik nalogo, da izvede preiskavo proti srbskemu poslancu Pribečeviću zaradi veleizdaje.

V Zagrebu se je vršila v sredo zanimiva obravnava. Dr. Josip Frank je tožil nekega Josipa Reberskega, ki ki ima psa naučenega, da divje zalaja, ko mu gospodar reče „zgrabi Franka“, in ravno tako tudi, ko mu gospodar reče, da je Frank tat, lump, lopov. Tega psa je je jemal Reberski seboj tudi v javne lokale in ga večkrat vprašal v gornjem zmislu, na kar mu je pes vedno pritrdjeval z lajanjem. To je izvedel tudi dr. Frank in je vložil proti Reberskemu tožbo radi žaljenja časti. Zastopnik Reberskega je na razpravi nastopil dokaz resnice, da je dr. Frank z nepoštenimi čini res zaslužil ene naslove. Kot dokaz navaja, da je bil dr. Frank kot odvetnik za eno leto suspendiran, ker je proti svoji službeni prisegi iz koristljubja delal proti strankam. Dr. Frank

Angela je nekaj časa molčala — potem pa je iz bojazni pred očetom nemo prikimala.

„No, le pridi, Angelika, le pridi“, je ponavljal venomer in jo spremil do vrat.

Zvečer je prišla še bolj plašna in bolj boječa.

Med jedjo ni izpregovorila niti besedice, ni se ozrla nanj in šele, ko ji je natočil kozarec vina, je uprla vanj svoje plašne, lepe oči.

„No, le pij — oče ti ga gotovo nikoli ne privoščim!“

Angelika je popila prvi kozarec in nekako gorko ji je zažuborelo po žilah, hitreje se ji je jela pretakati kri — bila je slaba in vina nevajena.

„Še enega, Angelika, da boš boljje spala!“

Šestnajstletna Angelika pogleda nekam začudeno, a odreči se mu ni upala in izpila je tudi drugi kozarec.

Ali kmalu je začutila, kako ji postaja glava težka in se ji hočejo trepalnice kar siloma zaklopiti, vendar se je premagovala.

„No, kako ti ugaja pri meni, Angelika?“ jo je poprašal in v hipu jo je pobožala njegova desnica po njenem preplašenem, od vina nekoliko zarudelem licu. Naglo se mu je umaknila, a tedaj je stegnil tudi drugo roko in predno se je Angela prav zavedla, jo je privil k sebi in poljubil na drhteče ustne. A tedaj je čutila v sebi dvojno moč in dvojen gnus do vdovca Simona in njena mala desnica se je skrčila v pest in ga udarila s tako silo v obraz, da je začuden in prestrašen odskočil.

Nato je zbežala ko ranjena srna. Dospelši domov se je vrgla na posteljo in kakor da je odvalila od sreca veliko, težko plast, se je čutila zopet prostejšo in srečnejšo.

Ali drugi dan, ko se je ognila Simonove trgovine in šla v tovarno po drugi, dasi mnogo daljši poti, je prišel oče na večer s srditimi očmi. Nemo je pristopil k njej, jo zgrabil za kito ali pijan kakor je bil, je omahnil in padel, a potegnil za seboj tudi Angelo.

„Ali tako izpolnuješ moje zapovedi?“ . . .

Od tedaj ji je popuščal komaj toliko, da je imela za kruh, in kmalu je obolela.

Lepi pomladanski dnevi so nastali, solnce se je smehljalo z neba, a ona je morala ostati v postelji sama, zapuščena, ker oče je prihajal še bolj pozno in ji ves pijan vrgel tja na vegasto klop kako jed, ki jo je dobil bogve kje!

In sedaj je ležala tam na postelji z obrazom uprtim v kot, da ne vidi belega dne, ki je prodiral skozi zamazano steklo tam gori pod vlažnim stropom . . . Tedaj so zapeli zunaj zvonovi tako mogočno, tako slovesno, da se je Angela siloma dvignila v postelji in — — vstala.

Težka tmina ji je zaplesala pred očmi in z obema rokama se je oprijela za konec postelje, da se ni zgrudila.

Skoro po vseh štirih, ogrnjena v veliko ruto se je priplazila pred hišna vrata, kamor se je naslonila vsa onemogla in zrla na vesele množice, ki so hitele mimo nje. Že se je prikazala tam izza vogala prva bandera, velika, rdeča in Angeli je vstrepetallo srce . . .

A v tistem hipu se je množica na drugem koncu prestrašeno razmaknila — : stražnik je vlekel nekoga, ki je pijan omahoval na kolena, in Angela je po košati, razmršeni bradi spoznala svojega očeta. Tedaj se je zopet stemnilo pred njenimi očmi, bolesten krik se ji je izvil iz prsi in z obrazom bledim, opalim se je zgrudila na trotoar . . .

Mirno se je pomikala velikonočna procesija . . .

Pirhi.

M. Pugelj.

Samcatemu delavcu Čabranu se je vselej, kadarkoli so se bližali prazniki, čudno stožilo. Tista njegova tesna podstrešna izba je postala nenadoma še bolj pusta, vsa oprava se je zdela, kakor bi dolgočasila samo sebe, polmrak, ki se je vedno po njej razlival, se je dozdeval daleč gostejši kakor ponavadi.

In poleg tega so prišle še misli: drugi imajo ženo, lepo in dobro skrbno ženo, ki pripravlja za praznike kakor za svatbo. In družino imajo; otroke, ki se vesele pirhov in potic in preplavljajo vse dni z mladim, svežim in prešernim življenjem.

Ob takih prilikah mu je bilo pravzaprav žal, da je pijanec. Vedno je bil takega prepričan, da je vino in žganje samo zato na svetu, ker si človek lahko z njim odganja skrbi in skrite težave. Da! Tiste zunanje težave je laglje prenašati, ali notranje — to so tiste, ki pridejo

se je zelo slabo branil in je očital zastopniku nasprotnikovemu spletkarjenju. Obravnava se je odgodila in bomo o njenem izidu poročali.

Položaj na Ogrskem.

Položaj na Ogrskem je dan zadnevno vedno bolj zamršen. Ta teden se je mudil v Budimpešti minister zunanjih zadev baron Aerenthal, da uredi zadevo glede zvišanja vojaških plač, kar se mu pa ni posrečilo. To bivanje Aerenthalovo v Budimpešti je na Ogrskem dvignilo precej prahu. Neodvisna stranka bi rada prišla na krmilo vlade, ali cesarjevih želja pa vendar noče izpolniti. Minister Košut je vsaj izjavil mnenje, da je ločitev zvišanja častniških plač od drugih madžarskih vojaških zahtev skoraj nemogoča. Neodvisna stranka torej vsled svojega stališča ne vživa ravno največjega zaupanja pri dvoru. Minister Aerenthal je bil že sprejet pri cesarju in mu je poročal o svojih neuspehih v Budimpešti. Pri cesarju je bil v avdijenci tudi prejšnji minister a latere grof Betchenyi, ki je tudi poročal cesarju o položaju. Madžare tudi zelo peče, da minister Andrassy ni prodril pri cesarju s svojim načrtom preosnove volilnega reda na podlagi pluralne volilne pravice, o kateri cesar niti slišati noče. Nekateri listi so začeli strastno napadati Košuta in njegovo stranko, češ, da je popolnoma nesposobna. Neodvisna stranka seveda zopet kriči na ministra Aerenthala ter podtika neke „veleizdajske“ afere v Bosni. Kakor torej vse kaže, na Ogrskem ni položaj ravno najugodnejši in da se prav v kratkem dogode večje izpremembe v ogrski vladi.

Avstrija in Srbija.

V zadnjem času se je začelo zelo veliko pisati o nekih veleizdajskih aferah v Bosni, v katere naj bi bili zapleteni tamošnji Srbi, ki naj bi dobili tozadevna navodila iz kraljevine Srbije. To pa se ni vleklo samo po časopisju, temveč je bilo celo predmet razgovora ministra vnanjih zadev barona Aerenthala z ogrskim ministrskim predsednikom dr. Wekerlom. Srbska vlada je glede na te časniške vesti izdala komunike, katerega naj priobčimo v celoti. Glasi se: „Povodom vesti nekaterih dunajskih in budimpeštanskih novin, da se zadnje čase po Bosni in Hercegovini, Hrvatski in južni Ogrski iz Srbije vodi velikosrbska agitacija, smo pooblaščenim izjaviti, da so zgornje vesti zlobni apokrif, katerih jasna tendenca je, proglašati Srbijo kot gnezdo agitacije in s tem v sosedni monarhiji, posebno pa na Ogrskem, hujskati proti Srbiji.“

Najodločnejše protestujemo proti takemu postopanju in izjavljamo, da se v Belgradu ne izvaja nikaka velikosrbska agitacija, da se ne bi taka agitacija niti trenutno trpela v Belgradu, a še manj, da bi se jo podpiralo.“

To je pač dovolj odločno pa tudi ostro povedano. Srbija se tu zavaruje proti temu, da bi se s takimi izmišljotinami hujskalo v Avstro-Ogrski proti njej in s tem motilo dobre odnose med obema državama.

Srbija.

Ministrska kriza v Srbiji je začasno rešena. Kralj je poveril sestavo novega ministrstva dosedanjemu ministrskemu predsedniku Pašiću, ki je razun vojnega ministra poklical vse člane starega kabineta zopet v ministrstvo. S tem se torej ni prav čisto nič izpremenilo. Seveda vlada vsled tega med opozicijo, posebno pa med mladoradikalci velikansko ogorčenje, kajti pričakovalo se je, da se bo po odstopu Pašićevega kabineta sestavilo ministrstvo iz vseh strank, kajti od takega ministrstva bi bilo pričakovati, da izvede nove volitve, ki so potrebne po razpustitvi skupščine, popolnoma nepristransko. Tako bo pač ostalo vse pri starem. Vladi se ni treba bati, da ne bi dobila dovoljne večine v skupščini, ali nasprotno pa gotovo

ob mirni uri in ležejo na dušo kakor bremena — skrite težave pozabljati pač ni bilo nikoli lahko. A vino in žganje da tešila, da omake, ki vse zabriše, vse ovije v nekakšno meglo, da je duša moža tako prosta kakor otročje življenje.

Zato je delavec Čabran pil. Ne bogve kako, ali vedno tako po malem, da je bil sam s seboj zelo redkokdaj na čistem. Mogoče za Božič, ko so ga objeli spomini na mlada leta, ali za Veliko noč, ko se je domislil pirhov in so mu zvonili po spominu prijazni velikonočni zvonovi, prihajajoči iz daljnega Rima. Ob takih prilikah se je zamislil; ne pil bi več, shranjeval bi, kar bi ostalo od dnevnega zaslužka, omislil bi si dom, oženil bi se, otroke bi imel in ženo, dobro in skrbno ženo, ki bi ga imela rada.

Tudi tisto veliko soboto je tako mislil. Ampak kam bi se obrnil, kdo bi njega maral, kdo bi mu verjel, če bi obljubil, da preneha s pijančevanjem?! Recimo: delavka Mina, tista s črnimi lasmi in zagorelim obrazom, bi se na glas smejala.

„Kaj misliš, da je danes prvi april?“ — bi dejala in bi se norčevala.

Vrtačeva Tina, tista ki je majhna in okrogla in ima oči črne kakor dva ščurka, tista bi se gotovo čutila užaljeno. Stran bi pogledala, nikoli več ne bi govorila z njim.

Delavec Čabran je premislil do kraja; lep spomladni dan se je širil naokoli, solnce je sijalo s prijazne višine, po rebrih in holmih je že ozelenela trava, da so bili videti

izide iz volitev opozicija toliko močna, da bo z obstrukcijo, katera že sedaj napreduje, pač lahko ovirala vsako delo v skupščini. Srbija si torej z novo vlado in novo skupščino ne bo ravno preveč opomogla.

Družba sv. Cirila in Metoda

14. aprila 1908.

Prve pirhe družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. Avg. Jenko iz Ljubljane v obliki 10 K. Dajte rojaki po možnosti pirhov naši družbi, da jih le-ta deli v obliki prosvete obmejnim Slovincem!

Družbi sv. Cirila in Metoda po 20 h od hla na Kranjsko prodanega piva bode dajala začenši s 1. aprilom t. l. češka akcijska pivovarna v Budjeovicah. Večji konsum tega piva, večja korist naši družbi, našemu narodu.

Moška podružnica v Črnomlju se je vzbudila k novemu življenju in delovanju. Spečih podružnic se je vzbudilo letos že mnogo, upamo, da se vzbude vse tovarišice, ki so še v letargiji, pokličejo pa k sodelovanju razne slovenske pokrajine, katere se do danes niso udeleževale narodnega obrambnega in prosvetnega dela.

Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda so nadalje naročile sledeče tvrdke: Anton Urbančič, gost. Čatež p. Velka Loka; Ida Žilihova, tajnica žen. podruž. Gorica; Ivan Maselj, prof., podr. blag. Novomesto; rest. „Seidel“ Ljubljana; Ant. Zrimšek, gost. Koseze; Ivanka Kimovec, gost. „pri Lipi“, Ljubljana; Ivan Glešič, Gorica; Mici Lampe, gost. pri Križu, Ljubljana; Ivan Benčina, Stari trg pri Ložu; hotel „pri Maliču“, Ljubljana; Fanci Boštjančič, gostilna pri „Pepetu“, Ljubljana; Kališek, gost. Fužine; A. Škarja, Mirna, Dolenjsko; R. Salaba, Braslovče; Ana Stopar, notel „Ilrija“, Ljubljana.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— **Zaupni shod** takoimenovane narodno-napredne stranke v Ljubljani se je vršil prošlo soboto in so se na njem določili kandidati za dopolnilne volitve v ljubljanski občinski svet. Sicer taki zaupni shodi, katerim je izid že zdavnej naprej določen, niso prav čisto nič novega za Ljubljano, a letošnji je zanimiv v toliko, ker se je vendar enkrat na tem shodu pokazala tudi nekaka opozicija proti absolutističnemu gospostvu magistratne zlahte in so se celo „navdušeni“ pristaši stranke izrekli proti dosedanjemu oblastnemu diktiranju vsemogočne gospode. Iz III. volilnega razreda izstopijo letos Franchetti, Meglič, Prosenc, Turk in Vidmar. Seveda je zlahki med temi edino neljub le g. Prosenc, ki si je nakopal na glavo neodpustljivi smrtni greh samostojnega mišljenja, in zato se ga je kratkomalo zavrglo in se namesto njega predlagalo nadučitelja Likozarja. Ker pa je popolniti tudi Zirkelbachovo odborniško mesto, je izvrševalni odbor predlagal poštnega poduradnika Ušeničnika, seveda prisiljen po „raznih stanovskih organizacijah“. Toda izvrševalni odbor ni računl s svojimi pristaši, ki so zahtevali vzlic tolažilnim besedam dr. Trillerjevim zastopnika za dosedaj popolnoma zanemarjeni Vodmat. In res je bil namesto oficijelnega Ušeničnika postavljen za kandidata „z ogromno večino“ Vodmatčan Ivan Pavšek. To je bila prva blamaža izvrševalnega odbora, kateri je pri določitvi kandidatov za II. razred sledila še

kakor prevlečeni z zametom, ob potih so cvetele vsekrižem rože, po drevju so peli ščinkoveci in vabili k sebi svoje sramežljive neveste.

Delavec Čabran je poslušal velikonočne zvonove, ki so peli tako mogočno, da je bila vsa okolica napolnjena z njihovimi glasovi. Od severa proti jugu, od vzhoda proti zapadu, na vse strani so se širili kakor valovi nevidnega morja.

„Hè“ — je dejal — „kaj hočeš, če prideš tako daleč, da se ne moreš poboljšati, če bi se tudi hotel. Saj ti ljudje ne puste, vsi tisti ne, ki žive okoli tebe!“

Čabran se je odpravil v gostilno in je pil. In ko se je vpiljanil, je objel soseda Andraža, ki je bil tudi delavec in že tudi pijan, kakor brata ga je objel, pričel je pridušeno govoriti in solze so mu tekale iz oči.

„Poglej“ — je rekel — „kakšno je moje življenje. Pijanost imam mesto sreče in zadovoljnosti. Ravna z menoj, kakor mačeha s pastorko. Podoben sem desetemu bratu: hodil bi in nikjer bi ne našel miru!“

Andraž je obraz zoprno spačil, pljunil je pod mizo, zavzdihnil in zasmrčal.

„Pijan si“ — je rekel s hreščočim glasom — „tako si pijan, kakor še nisi bil nikoli. Kar vino ti teče iz oči!? Čabran je govoril, kakor bi ga ne slišal.“

„Dragi Andraž“ — je dejal — „ali veš, kaj je dom, ali veš kaj je žena in kaj so otroci? Pomisli, Andraž, za koga se trudiš, zaradi koga trpiš noč in dan? Zaradi

hujsa. Iz tega razreda izstopijo Dimnik, Gorše in Svetek. Izvrševalni odbor predlaga njih zopetno kandidaturo. Tu se oglasi poštni oficijal Tomazin in neusmiljeno obdela občinskega svetnika Svetka zaradi njegovega „delovanja“ v raznih društvenih odborih, kakor uradniškem konsumnem društvu, „Glasbeni Matici“ in uradniškem stavbinskem društvu. Odločno protestira tudi proti temu, da bi postal Svetek pravi ravnatelj Mestne hranilnice. Župan Hribar se je potegoval za Svetka, češ, da je znamenit poročevalec, mož, na katerega rame se je največ naložilo, in dr. Triller se je milo pritoževal, da se Svetka sedaj ravno tako meče med staro železo, kakor se je to zgodilo ob času deželnozborskih volitev z dr. Tavčarjem in celo tudi z njim samim. Dr. Triller se je celo smatral za „efektivnega delavca“. Opozicija proti Svetku je bila tako močna, da tudi njegovo opravičevanje ni nič izdalo. Šele, ko se je reasumiralo glasovanje o III. razredu in se je vendarle postavil za kandidata v tem razredu zastopnik „minorum gentium“, Ušeničnik, in se Meglič premestil v II. razred, se je proglasilo poleg tega tudi Dimnika in Svetka za kandidata. V I. razredu se je sprejelo dr. Bleiweisa in namesto Grošeljnega Goršeta. Ves ta shod je pokazal, da se je že res začelo precej hudo kršiti dosedaj neomajno gospostvo zlahte na ljubljanskem magistratu in da ni več daleč čas, ko bo tu vladajoča korupeija sama po sebi prispela do svojega zaslužnega konca. Svetek, ki je na tem shodu še kazal trdo kožo, da se ga ni nobeno očitanje prijelo, pa je pozneje le šel v se, in torkov „Narod“ je že priobčil njegov odstop od kandidature. Morda ga celi dogodek izmodri tudi toliko, da odloži ravnateljstvo „Mestne hranilnice“, ako se je medtem že porodil oni srečni „praktično izvežbani jurist“, seveda „zlahтник“, ki prevzame mesto definitivnega ravnatelja in z njim korito, ki bo neslo tudi še onih 8000 kron, ki jih sedaj, kakor je trdil župan Hribar, prihrani Mestna hranilnica, ko ima samo provizičnega ravnatelja. Ako se temu juristu še da sedanja Svetkova plača, potem mu bo njegova zlahta res dobro plačala njegovo „praktično izvežbanost“. Ker pa to ne spada na shod ljubljanskih zaupnikov narodno-napredne stranke, temveč popolnoma zaupno k „Roži“, končamo za enkrat.

— **Pak mirna Bosna.** Liberalci so že prijaviili svoje kandidate za občinske volitve. Kakor vidimo, pojde komedija lepo naprej — saj še nekaj časa vsem dobrim ljudem v špas in zabavo. Kot dobri liberalci so potrjeni v prvič g. Pavšek iz Udmeta, g. Likozar z Rakovnika in g. Vrban Ušeničnik z Ljubljane. Tudi g. Franchetti je še našel milost v očeh zlahte in frakarije; on jo bo še „kamplal“ kot doslej, g. Turk jo bo pa vozil. G. Gorše skrbi za vojaštvu simpatično strujo med ljubljanskimi liberalci, dr. Karola Bleiweisa pa bi naši ljudje volili magari kot okostnjaka vsaj še 30 let po njegovi smrti. Tako smo že vajeni nanj, da se ga res težko odvadimo. No, potem pa še zasluge, alstan! Dobro, posebno dobro, najbolje celo pa jo je zadel po našem mnenju med vsemi Vrban Ušeničnik. Mož bere pridno „Slov. Narod“ in popravlja telegrafenštange. To delo pa usposobljuje pri nas Slovincih vedno za visoko politiko in dobre službe. Zato ne dvomimo, da tudi še iz g. Vrbanu enkrat kaj prav mogočnega „rata“. Stari Detela je tudi tedaj, ko je bil navaden pisar, numeriral „Telegrafenštange“ po Krasu, in na tej prvi podlagi je postal pozneje deželni glavar. Torej od pluga do krone, od „numeriršlegelna“ do glavarstva. — G. Vrban pa od „pajscange“ pa saj do županskega stolca, če ne do ministrstva Trstenjakovega. Drugega hudega ne bo. Dobro srečo na pot, gospodje!

žene praviš, zaradi otrok, misliš? — Poslušaj me, Andraž: zaradi vina in žganja!“

Ves žalosten je postajal, z obema rokama je podprl glavo ob mizo in se je zamislil.

„Oženil bi se“ — je izpregovoril — „oženil. Delavko Mino bi povprašal, tisto s črnimi lasmi in zagorelim obrazom ali Vrtačeva Tino, tisto, ki ima oči črne in svetle kakor dva ščurka.“

„Kdo te bo pa maral?“ — se je zadril pijani Andraž in udaril s pestjo po mizi, da so zapeli kozarci in steklenice, ki so stale po njej. „Ti si domišljav pijanec in tak ni nikoli več prida. Pij in pusti ljudi pri miru!“

„Jaz neham“ — je obljubljal Čabran in skoro rotil se je. „Ne ham, nikoli več se ne napijem! In poiščem si ženo, ljubico si najdem še danes za pirhe. — Poglej me, zdajle me poglej, zadnjič v svojem življenju pijanega; nikoli me ne boš videl več takega!“

Čabran je odšel.

Polmrak se je širil zunaj, čisto rahla spomladanska sapa je pihala od juga, prazniško razpoloženje je plavalo nad polji in njivami, od nekod daleč je še plavalo zvonjenje, rahli, veseli glasovi so obkrožali glavo kakor sanje. Čabran je zavil skozi trg in po poljski poti je stopal počasi proti gozdu.

Tam, kjer se pričinja prvo grmičevje, ki se dviguje vedno više in više in prehaja polagoma v pravo hosto, tam je sedela na posekanem deblu ženska in jokala.

— **Kandidate** za občinski svet ljubljanski je skušal akvirirati te dni po raznih uradih — župan ljubljanski. Dobil je polno košaric. Župan ljubljanski je pač še zelo naiven politik.

— **Kam gre slovenski denar.** Dne 10. t. m. se je vršil letni občni zbor društva Kranjske hranilnice, na katerem se je izkazalo 412.559 K 65 vin. čistega dobička. Kako se je ta dobiček, od katerega se je določilo 153.262 kron v razne podpore, razdelil: Za podporo revežem in bolnikom 23.000 K, od teh ljubljanskim revežem 5000 K, bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji 2000 K, društvu sv. Marte 300, telovadnemu učitelju Schmidtu za ortopedični telovadni tečaj 600 K, podpornemu društvu za gozdne delavce v Dražgošah 300 K. Nemški deški ljudski šoli v Ljubljani 700 K (slovenske so dobile po 200 K), šulferajnski šoli v Ljubljani 200 K, nemški dekliški ljudski šoli v Ljubljani 500 K, podpornemu društvu nemških visokošolcev kranjskih 2000 K (slovenskim podpornim društvom — nič), „Studentenheimu“ v Kočevju 300 K. Glasbeni šoli filharmoničnega društva 3200 K, istemu društvu za vzdrževanje komorne glasbe 500 K, glasbeni šoli v Kočevju 500 K, Glasbeni Matici 400 K, nemškim otroškim vrtecem v Ljubljani 400 K, Trziču 200 K, Zagorju 200 K, Kočevju 200 K, privatni šoli Ane Sorre v Novem mestu 100 K. Šolskemu kuratoriju v Ljubljani (nemškemu) 59.000 K (za jeseniško šolo 15.000), učiteljem šulferajnske šole 1800 K doklade, društvu „Narodna šola“ 400 K. Nemškemu gledališkemu društvu v Ljubljani 3000, študmarkovski pevski zvezi 200, nemškemu planinskemu društvu 2000 K (slovenskemu — nič), ženski podružnici nemškega šulferajna 500 K, šulferajnski podružnici v Trziču 200 K. Izdalo se je torej **nadpolovico** v podporo določene svote v **nemško-nacionalne namene**. Tako razpolaga kranjska hranilnica z denarjem slovenskega ljudstva, ki pa je vzlic temu še tako neumno, da sanjsko s svojim tako trdo zasluženim denarjem podpira na tak način vsenemško propagando v svoji sredi. Kdaj se bo naše ljudstvo spametovalo in tu začelo izvajati do skrajnosti geslo „Svoji k svojim“!

— **Slovensko gledališče ob propadu.** V soboto se vršil občni zbor „Dramatičnega društva“ je pokazal, da stoji Ljubljana pred popolnim propadom slovenskega gledališča. Dramatično društvo, katero je dosedaj imelo v rokah usodo slovenskega gledališča, je prišlo tako daleč, da si ni vkljub sklepčnosti občnega zbora moglo izvoliti odbora, ki bi vodil društvo, in edino le sklep, s katerim se je pooblastil dosedanji predsednik, da vodi društvo do zopetnega sklicanja občnega zbora po veliki noči, se je izognilo fatalnemu slučaju, da bi imela politična oblast pravico društvo brez vodstva razpustiti. Društvo in z njim dosedanje slovensko gledališče je gmotno propadlo. Dolga ima 18.000 K, a nikogar, ki bi plačal ta dolg — seveda razun porokov na menicah, in nikogar ni, ki naj bi vodil društvo, ker nihče noče prevzeti tega dolga. Kaj bo po veliki noči, pač ni težko reči — konec. — V pretekli sezoni smo izvedeli iz blagajnikovega poročila, da je bila ta sezona dosedaj najboljša, kajti povprečni dohodek prireditve je iznašal 231 K 42 vin. Bilo je 36 predstav razprodanih, slabo obiskanih pa samo 10. Naravnost mučno je bilo blagajnikovo „poročilo“ o deželnih dokladah, ki jih plačuje mesto Ljubljana, češ da zato mora dobiti deželno podporo ljubljansko gledališče ne glede na „kmečke žulje“, s katerimi se ta podpora ne plačuje. Ne, ljubljansko slovensko gledališče ne zasluži deželne podpore, ker je ljubljansko, aliker Ljubljana plačuje toliko in toliko doklad, temveč zasluži to podporo, ker je slovensko, ker

je slovenski izobraževalni zavod — **ako je tak!** To naj bi pomnila ona gospoda, ki si je zadnje čase lastila izključno pravico do gledališča, in potem ne bi bilo treba poslušati tako žalostnih blagajniških poročil, in za deželno podporo bi tudi ne bilo potem težko. O tem smo prepričani! — Dohodkov je bilo 136.863 K stroškov pa 135.787 K. Predstave so nesle 37.772 K, lože in sedeži 17.047, mestna podpora 26.000 K. Za gaže se je izplačalo in sicer za opero 23.043 K, za dramo 21.338 K, za zbor 8867 K. Predstav je bilo 92, in sicer opernih 24, operetnih 24 in dramatskih 44. Za bodoče leto izkazuje proračun 60.000 K in le 760 K primanjkljaja, seveda pri nevtetih 18.000 K dolga. — Intendant prof. J u v a n č i č je na kratko poročal o prireditvah v potekli sezoni. Ako tu omenimo iz blagajnikovega poročila, da je največ nesla opereta, da je med dramami gmotno najboljšimi „Mlinar in njegova hči“, „Pohujšanje v dolini šentflorjanski“, „Tat“, „Razbojniki“, „Nora“, „Za pravdo in srce“ in „Prababica“, potem si je pač lahko, oziroma prav težko ustvariti pravo sliko o okusu ljubljanskega gledališkega občinstva in tem občinstvu samem. — O daljnem razvoju občnega zbora „Dramatičnega društva“ ne bomo poročali obširneje. Pripominjamo le edino še to, da je smatral g. intendant za glavno krivdo neuspehom slovenskega gledališča vedno menjavanje osebja, ki je angažirano samo za pol leta, ter svetoval, da se gledališče razširi v celoletno. Bilo je tudi še drugih predlogov: da se namesti plačan intendant, da se uvedejo gledališke predstave po celem Slovenskem itd., a vse to se je umaknilo pred dejstvom, da se ni dal izvoliti odbor. Dramatično društvo je ostalo brez vodstva in najbrž tudi ostane, in s tem je slovensko gledališče zapečatano, ako ne vzame zadeve v roke kdo drug, spretnejši in sposobnejši od Dramatičnega društva.

— **Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana** je imelo v sredo svoj ustanovni občni zbor v porotni dvorani deželnega sodišča. O delovanju pripravljalnega odbora, o pravilih in o namenu društva je v krasnem govoru poročal sodni tajnik g. M i l č i n s k i, ki je pravi ustvaritelj in duša tega društva. Dejal je: „Z organizacijo otroškega varstva in mladinske skrbi je našla socialna reforma pravo svojo pot. Pri temelju je treba pričeti graditi, in ne pri strehi. Doslej se je skrbelo v prvi vrsti za jetnišnice in prisilne delavnice, ki vse stanejo silno mnogo denarja. Treba je gledati na to, da se število jetnišnic in prisilnih delavnic ter število njihovih neprostovoljnih prebivalcev zmanjša. To pa storimo že v veliki meri s tem, da odvrnemo zanemarjenega ali tudi že pokvarjenega otroka od pota zločina. Denar, ki ga potrošimo v ta namen, je dobro naložen; saj razbremenimo s tem davkoplačevalca za velike vsote, ki jih je sedaj treba izdajati za javno varnost, jetnišnice, bolnišnice, blaznice in ubožnice. Nasprotno pa vzgajimo toliko in toliko koristnih članov človeški družbi, ki bi bili sicer za njo izgubljeni; ohranimo narodu svojemu množico živega kapitala.“ — Som.šljenikom toplo priporočamo, da podpirajo vsa taka in enaka društva, ki se ustanavljajo v zadnjem času v namen, prevzeti v svoj delokrog otroško varstvo in mladinsko skrb. Župani ljubljanskega okraja so sklenili, da ob cesarjevem 60letnem jubileju ljubljanskemu društvu naklonijo 1000 K podpore. Predsednikom ljubljanskemu društvu je voljen predsednik deželnega sodišča g. Albert Levičnik. V odboru so še gg. Fran Bregant, c. kr. blagajniški asistent, dr. Otmar Krajee, mestni fizik, Andrej Kallan, kanonik in ravnatelj „Marijanišča“, Anton Likozar, nadučitelj, Fran Milčinski, sodni tajnik, Röger Ivan st., predsednik Vincencijeve družbe, namestnik dr. Vladimir Foerster, sodni pristav

in dr. Alfonz Levičnik, zdravnik. Preglednika računov sta gg. Emanuel Josin, c. kr. blagajnik in Ivan Röger ml., ravnatelj „Assicurazioni Generali.“ Društvo šteje vže 9 ustanovnikov in 150 članov.

— **Občni zbor „Maticе Slovenske“** bo v ponedeljek, dne 25. maja, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani ljubljanskega „Mestnega doma“. — V smislu § 4., točka b) društvenih pravil naj blagovolijo cenjena gospoda društveniki eventualne samostalne predloge vsaj 14 dni pred občnim zborom (do 11. maja) prijaviti odboru. Za odbor dr. Ilešić, predsednik.

— **„Matica Hrvatska“.** Ta teden so se začele razpošiljati knjige „Maticе Hrv.“ za l. 1907. (sedem knjig, med njimi tudi „Kolo hrvatskih umjetnika“ z 10 barvnimi slikami in „Slovenske novele in povesti“ od Levstika do Krsnika). — „Matica Hrv.“ je poleg teh redovitih knjig, ki jih dobe vsi člani v svoji „Mali knjižnici“, izdala še „Uredbo vsemira“, po Schreinerju prevedel dr. Kučera, in pa „Prometna politika u obće i ugarska prometna politika u Hrvatskoj“ (vsaka teh dveh knjig stane za člane 50 h), končno še Ovidijeve Metamorfoze, prevedel T. Maretić (cena za člane 2 K 50 h) in pa drugi letnik smotre „Glas Maticе Hrvatske“ (za člane 1 K 50 h). — Tistim članom, ki se za „Kolo hrv. umjetnika“ v smislu ene prejšnjih objav doplačali 2 K, se bo ta vsota vračunala za l. 1908., ako mesto tega ne žele obeh zvezkov „Male knjižnice“ in „Glas Maticе Hrvatske“ ali Ovidijevih „Metamorfoz“, oboje z doplačilom 50 h. — Člana rina „Maticе Hrv.“ za Slovence je 4 K in se pošilja poverjenikom „Maticе Hrvatske“ ali naravnost v Zagreb.

— **„Glasbene Maticе“ in „Društvene godbe“** odbora sta sklenila v skupni seji, da postane „Društvena godba“ integrujoč del „Glasbene Maticе“ po primeru njenega pevskega zbora. Sicer ostane „Društvena godba“ samostojna upravna celota s svojim odborom in svojimi društveniki ter svojo blagajno; v gotovih ozirih, ki se formulirajo v posebnem poslovniku, pa tvori le del maternega društva „Glasb. Maticе“. Na izrednih občnih zborih obeh društev se v tem smislu izpremene pravila. V odsek, ki naj določi delokrog in poslovanje enega društva z ozirom na drugo, so bili izvoljeni gospodi: Milan Drahsler, koncertni mojster M. Hubad, Aleksander Hudovernik, Fran Knific, dr. Vladimir Ravnihar, prof. A. Stritof, Fran Trdin in sod. tajnik Al. Žebre.

— **Slavnostni koncert** prilikom 60letnega vladarjevega jubileja priredi letošnjo jesen „Glasbena Matica“ v Ljubljani. S koncertom združi Glasbena Matica dobrodelni namen po intencijah vladarjevih.

— **Češko sokolstvo.** Črnogorski minister Marti novič iz Cetinja je naprosil predsedstvo Č. O. S. za pošiljatev knjig o telovadbi. Enako Sokol v Peterburgu za generala Butovskega in Kyjanovskega. — Peterburška дума je odposlala v Prago generala lajtnanta Vladimira Mihajloviča Vladimirova, ki izroči častne darove občini praški ter Češki Obci Sokolski kot znak hvaležnosti za sprejem na V. vsesokolskem zletu. Sklenilo se je peterburški dumi pokloniti album s V. zleta in delegatu Volodimirovu v spomin plaketo Suchardovo. — Sokol v Parizu je imel v Palais Royal spominski večer na V. zlet vsesokolski. Udeležba zlasti od francoskih gimnastov je bila ogromna. Izmed teh so govorili Leroy, ki je podrobno poročal o zletu in Sansboef, ki se je spominjal l. 1870—71, ko je bil češki narod edini, ki je protestiral proti pruskemu nasilstvu izvršenemu nad Alzacijo-Lotarinško; govoril je o prvem nastopu Sokola v Parizu, v Nancyju in drugih francoskih mestih; o prvem zletu Francozov v Prago, o drugem l. 1895 in končno o poslednjem zletu, na katerem so gimnasti prvič mogli razviti trobarvni prapor Francije. — Sokolska župa nižje avstrijska šteje devet sokolskih društev z desetimi ženskimi odseki. Župa šteje 1583 članov in 223 članice, izmed teh 685 telovadcev, 109 telovadk. V društvih se je izobraževalo 269 vajencev, 194 dijakov in 103 učenke. Vsesokolskega zleta v Pragi so se udeležili 304 brati v kroju, telovadilo je na zletu 264 telovadcev in 46 telovadk. Župa je nastopila kot taka z vajami s palicami. V vojaške so vzeli 54 Sokolov telovadcev. V svojem poročilu obžaluje župa to dejstvo tembolj, ker malo jih je, ki se po dosluženi vojaški službi vračajo v Sokolstvo.

Štajersko.

— **„Slovenien.“** Pod tem zaglavjem je začel nekdo priobčevati v „Grazer Tagblattu“ svoje vsenemške misli o slovenskih razmerah. V kakem tonu je cela stvar pisana, je umevno že samo po sebi in to nas ne zanima toliko, pač pa naj danes povzamemo iz tega članka le eno, namreč konstatiramo naj, kaj si mislijo Nemci o znani slovenski resoluciji, ki jo je predlagal državni poslanec dr. Korošec pri vseučilišni debati v proračunskem odseku. V članku se pravi: „Brezkončni članki v vsem časopisju so naznanjali, da se mora tokrat dovoliti ‚windisch‘ vseučilišče. Govorilo se je celo o obstrukciji. Končno pa je prišlo do papirnate resolucije poslanca Korošca, katere ni bilo niti treba dati na glasovanje. Gore so rodile . . .“

Čabran je videl in stopil bliže.

„Ti si“ — je rekel nalahko — „ti si! Glej jo!“

Čudil se je, sedel je tik nje in pijanost ga je skoraj minila.

„Vrtačeva Tina, kaj se je zgodilo, da jokaš?“

„Saj mi ne moreš pomagati“ — je odgovorila Tina in še bolj ihtela.

„Mogoče pa“ — je silil — „mogoče in če je mogoče, gotovo!“

Tina je pripovedovala.

„Poglej, poslušaj! Tisti študent pride, tisti Suhačev, tisti prešerni fant, — zvečer pride in potrka na okno. Tina, pravi, dolgčas ti je zdaj po zimi, ko so noči tako dolge, da jih ni mogoče prespavati. Ali bi ne govorila malo z menoj, povpraša in tako lepo prične pripovedovati, kakor ni še nihče na svetu govoril. Rad te imam, pravi, in še pol leta bom v šoli in bom prišel domov in te vzela. Za ženo te bom vzela, pravi, in išče mojih rok in jih poljubljuje. Tako res, kakor sem res živa: moja roka nese k ustim in jo poljubljuje.“

Tina je vzdihovala, jokala in vmes pripovedovala.

„Slepi me in me preslepi. Pokažejo se posledice, pišem mu, on odpiše, da se lažem. Bogveskom sem imela posla, mi piše, in zdaj bi se rada z njim okoristila. Ampak vsi svetniki so mi priče: nikoli se nisem pečala z moškimi ne pred njim in ne za njim. In rečem materi in

očetu. Mati joka, oče divja in me zapodi. Izgubi se, kriči, nikoli več te ne maram videti! Kamor hočeš, tja pojdi! In me vrže na cesto.“

Tina je še bolj jokala.

„Smiliš se mi“ — je rekel Čabran.

„Kaj mi pomaga tvoje usmiljenje?“

„Lahko ti pomaga“ — je govoril prav lahko. Vse ti odpuščam, za ženo te vzamem in otroka, ki mu boš mati, bom imel bolj rad od svojega.“

Tina je molčala in prenehala jokati.

„Reši me sramote!“ — je zaprosila čez dolgo. „Hvaležna ti bom!“

In domislila se je zopet:

„Ali ti si pijanec. Zapil boš vse, ne boš mogel rešiti ne mene, ne otroka!“

„Kar je bilo, to mi prizanesi“ — je prosil Čabran — „tisto življenje, ki pride, bo pošteno. Prizanesi, kakor jaz prizanašam.“

Objel jo je s trdimi in okornimi rokama in ko jo je nerodno poljubil na čelo, se je nekako smehljajal, a držal se je, kakor bi se jokala.

„Za pirhe mi te je dalo življenje to Veliko noč, za pirhe.“

In še enkrat jo je poljubil in smehljajal se je naprej, kakor bi se jokala.

Žalostno, a priznati moramo, da ima tu vsenemški zasme-hovalec naše neodločnosti popolnoma prav.

— **Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic** ima na velikonočni pondeljek v Celju svoj občni zbor. Glavni cilj zveze je spopolnitev organizacije med slovenskim učiteljstvom na Štajerskem. Med drugimi bo na tem občnem zboru predaval tudi g. dr. Fran Ilešič in sicer: „Jubilej 1848—1908“.

— **Lepe razmere** so v jezikovnem oziru pri štajerskem namestništvu v Gradcu. So pač še vedno v onih starih časih, ko se še Slovenci niso upali vlagati na namestništvo slovenskih vlog, temveč se je s tako „visokim“ uradom vedno občevalo v nemškem jeziku, da ne bi se zamerilo visokim gospodom. Sedaj so seveda časi drugi. Namestništvo je preplavljeno s slovenskimi vlogami, a tamkaj ni ljudi, ki bi umeli jezik tretjine deželnega prebivalstva. Pri celem namestništvu imajo samo enega predstavjalca za slovenščino. Zato potem ni čudno, da nikakor ni mogoče dočakati rešitve slovenskih vlog. Slovenskim poslancem se tu odpira pač hvaležno polje za delo.

— **Štajerc ne sme na Ogrsko.** Ogrska vlada je prepovedala „Štajerca“, odvzemši mu poštni debit za dežele ogrske krone. „Štajerc“ je tudi med ogrskimi Slovenci hotel delati propagando za nemštvo, in to je bilo ogrski vladi preveč.

— **Celjski mestni magistrat** je hud sovražnik slovenskih trgovcev najbrž zato, ker mu s svojim davčnim denarjem polnijo vedno prazno blagajno. Tako je slovenski trgovec R. Stermecki v Celju prilepil na okna svoje trgovine oglase, da želi zaradi prezidavanja poslojpa, v katerem ima nameščeno svojo trgovino, zmanjšati svojo zalogo in je zato znižal cene blagu. Mestni magistrat je seveda hitro konstatiral, da je to razprodaja in je kaznoval Stermeckega z globo 20 K.

* **Čemu je definicija?** Pravi odgovor na to vprašanje bi mogel rešiti edino-le kak novodobni slovenski učenjak, mi si ga upamo dati edino le po ovinkih, s tem da priobčimo tu dve definiciji. Prva je bila javno izrečena, druga pa se dosedaj še ni izrekla v javnosti, a zato ravno čutimo živo potrebo, da jo tem potom spravimo v svet. Prva je definicija *i d e a l i z m a*, izrečena po uglednem slovenskem slovstveniku in kritiku, druga, definicija *r e a l i z m a*, pa je prikrojena po prvi in je sad dolgotrajnega in temeljitega preudarka občudovalcev onega uglednega slovstvenika in kritika. Prva se glasi: „*I d e a l i z e m* je filozofska struktura duha, soglasujoča kaotične konkretnosti v sferah abstrakcije v podobi harmoničnih idealnih likov.“ Druga pa se glasi: „*R e a l i z e m* je juridična destrukcija telesa disharmonizujoča uglašene abstrakcije v tetraederski konkretnosti v piki disharmoničnih realnih brezličnosti.“ — Stvar je malo težko razumljiva, precej trd oreh, ali komur filozofija ni španska vas, jo bo že kapiral. In s tem polagamo na velikonočno mizo ta filozofični pirh, želeč vsem, ki se ga lotijo, svoj: Bog blagoslovi!

* **Boj med vojaki in policijo.** V Pasovu se je vnel 22. t. m. med policijo in vojaštvom pravcati boj. Ob 6. zvečer so korakali vojaki v velikih gručah po mestu. Na glavnem trgu je pozvalo pet policajev vojake, naj se razdelijo v manjše oddelke. Ker vojaki tega niso hoteli storiti, so policaji šli na nje s sablami. Vojaki so potegnili bajonete. Vojaška patrolja se je pridružila policiji, na kar so vojaki pobegnili. Policija je morala večkrat streljati iz samokresov. Trije policaji so težko ranjeni. Patrolja je vojake vjela in odvedla v vojašnico.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Poročila iz inozemstva so zadnje čase sicer ugodnejša, a vzlic temu je dunajski denarni trg vsled praznikov precej mlačen. Vendar pa večjega valovanja v cenah ni bilo. Notirale so kreditne akcije 635, ogrska kreditna banka 743.50, bančno društvo 538.50, zemljiška banka 440, državne železnice 679.65, lombardi 135, alpinske montanske akcije 688, ruska renta 93.85. Bančna obrestna mera $4\frac{1}{2}\%$, privatni diskont 4, daljši $4\frac{1}{2}$ do 5% .

Promet s pridelki.

Žitni trg je vsled praznikov skoraj popolnoma osamel. V Budimpešti so posebno cene pri pšenici zelo poskočile, a na dunajski trg ni to nič vplivalo. Cene so od zadnjega tedna zopet nekoliko panle.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 11.55 do K 12.05, slovaška 77 do 81 kg K 10.80 do K 11.15; nižeavstrijska in moravska, K 10.75 do K 11.05.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 10.— do K 10.20; peštanska 72 do 75 kg K 10.— do K 10.20; avstrijska 72 do 75 kg K 10.15 do K 10.40; ogrska 72 do 74 kg K 9.85 do K 10.05.

Ječmen moravski K 8.25 do K 8.60, slovaški K 7.50 do K 8.60.

Koruza, ogrska K 6.80 do K 7.—.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8.25 do K 8.50; prve vrste K 7.95 do K 8.20.

Špirt kontingentira prompt ab Dunaj K 61.60 D, K 62.20 Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 97.— D, K 98.—.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 67.50 do K 68.—.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11.50 do K 12.— B.

Meso. Cene za kilogram so, sledeče:

goveje meso prednje K 0.60 do K 1.65

„ „ zadnje „ 0.94 „ „ 1.80

telečje „ „ 0.70 „ „ 1.80

svinjsko „ ogrsko „ 1.16 „ „ 1.56

ovčje „ „ 1.08 „ „ 1.28

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 69.— D, K 70.— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 33.50 D, K 34.— B ab Dunaj.

Stanina, bela brez zaboja prompt K 57.— D K 58.— B ab Dunaj. Cena padla.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 78.50 B K 79.50 B, kristalni sladkor prompt K 68.50 D, K 69.—, ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 47.— D; K 48.— B; Santos Perl Good K 51.— D; K 52.— K prompt od Trsta. Tendenca mirna.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Naše zahteve.

Ko se je 10. t. m. prvič sešel novi odbor, kateri je bil izvoljen na izrednem občnem zboru 5. t. m. ter je tovariš predsednik k istemu povabil tudi načelnike odsekov, tedaj se je bralo iz vseh oči, da se zavedajo svoje naloge ter da bodo delovali na svojih mestih tako, da jim po preteku njihove dobe ne bo treba zreti občnemu zboru s povešenimi očmi v obraz.

Veselim se, da smo si izbrali na občnem zboru ljudi, kateri se ne strašijo dela, pa tudi ne težav, katere se jim bodo stavile od strani onih, ki bi nas morali podpirati.

Če si odbor domišlja, da ga bodo podpirali naši šefi, tedaj lahko odloži svoje mandate pred durmi zbornice ali zveze naših šefov, kjer počivajo naše mnogoštevilne peticije zakopane za toliko časa, dokler jih kak drug ne pouči, da jih bo treba enkrat vendar zopet v roke vzeti ter se z njimi pečati. Kedar bo za to prišel pravi trenotek, to bo pokazala delavnost odbora in cele organizacije.

Nehote mi sili v pero lepi stavek, ki ga je zapisal naš tovariš v brošuri „Stališče odvetniških in notarskih uradnikov k zakonski predlogi o službenem razmerju trgovskih uslužbencev in rasebnih uradnikov“, in ki se glasi:

„Naši šefi so zagovorniki pravice in bojevniki zanjo, imajoč za seboj neštete zmage. Ravno radi tega, ker smo inteligentni proletarijat in ker stojimo v službi naj-inteligentnejšega stanu v državi, ravno to dela izjemo. Ja ta izjema rabi izjemnih sredstev za saniranje naših ramer. Zato upamo, da bodo naši šefi iz lastnega nagiba popravili krivico, ki nas davi in da ne bodo v naprej več trpeli te mizerije poleg sebe v svojih pisarnah.“

Trdno pričakujemo, da bodo svoje lepe devize uresničili najprvo na nas samih, to je na svojem lastnem telesu!

Ravno sedaj se ponuja ta prilika. Sami hočemo zboljšati svojo mizerijo in zboljšamo jo lahko, ako nas podpirajo pri tem naši šefi — da, zboljšamo jo lahko tudi tedaj, ako samo mirno gledajo naše borenje in se pri tem ne postavijo v vrste naših protivnikov.

Prvi kamen je že padel proti naši organizaciji in naša naloga je, da ga valimo toliko časa naprej, da ga privlečemo pred noge onega, ki ga je prvi izprožil.

Nikdar nam ni prišlo na misel, poprijeti za orožje, misleč, da saniramo naše razmere mirnim potom z onimi, ki bi morali sami skrbeti za naš blagor.

Ker pa je prišlo drugače, naj se stvar toliko časa nadaljuje, da bomo z izjemnimi sredstvi dosegli to, kar se lepim potom doseči ne da; in to bodi naloga novega odbora.

Prvo sredstvo novemu odboru bodi poklicati na branik vse stanovske tovariše in naj se pri tem rabi magari tudi izjemnih sredstev.

Nič ne de; kdor ni z nami, je proti nam. Toliko časa se moramo boriti, da poginemo mi z našo pravično stvarjo, ali pa oni, ki le od strani kritikujejo naše delo. Ni jih sicer veliko — in tem lažje bo naše delo,

če se to število skrči na tak minimum, da se bo izgubilo samo od sebe.

S to pridobitvijo bo položen prvi temeljni kamen k naši boljši bodočnosti in tedaj se ne bo moglo več reči: šef je naša pogodba, temveč nasprotno: naš šef je pogodba, in da se doseže taka pogodba, je zopet stvar ne le odbora, ampak vseh onih, ki so bili poklicani proučiti to vprašanje v vseh fazah ter stopiti pred naše šefe z materijalom, s katerim se jim bode dokazalo, da so naše zahteve ravno tako pravične, kakor je krivično njihovo protivje.

To delo ne bo tako težko, ker danes lahko rečemo, da je v manjšem obsegu že končano v pododseku narodnogospodarskega odseka državne zbornice, v katerem so imeli za nas odločilno besedo gg. dr. Krek, dr. Ofner in Reuman, ne meneč se za vprašanje, kaj bodo rekli k temu naši šefi.

Hvala njim, da so pravičnejši nam kakor pa oni, katerim služimo.

Če se naši šefi toliko in toliko let niso ozirali na naše prošnje in zdihovanje, moramo pokazati ravno mi, da smo se naveličali poljubovati roko onemu, ki nas tepe. Ne več prošnja, zahteva, opravičena naša zahteva nam mora pomagati do cilja.

Socialni tok časa se ne da krotiti s praznimi frazami, treba je rešitve v stvarnem, ker naše zahteve tudi niso tako visoke, da bi se ne dale rešiti.

Zahtevamo uvedbo minimalnih plač in da se z nami postopa tako, kakor se postopa z enakimi uradniki drugod.

Če lahko plačuje zobozdravnik ali medicincee svojemu slugi 30 gld., blagajničarki 40 gld., skupaj 70 gld., ne da bi imel pravico zato računati svojemu pacientu višji honorar, tedaj bo lahko tudi odvetnik ali notar, kateremu nismo ne le sluga, blagajnik, manipulant, sollicitator in konceptni uradnik — vse ob enem, temveč ima isti za to na razpolago cel tarif, po katerem ne zasluži uradnik samo toliko, da šefu ni treba uradnika iz svojega zaslužka plačati, temveč pri plači uradnika z zneskom 200 K zasluži ta lahko še poleg tega toliko, da more in mora biti zadovoljen, če noče iz postojank tarife, ki so določene za to, da se iz istih plačuje uradnik, kovati kapital za svoj žep in v škodo uradnika.

Danes stoji odvetništvo na stališču, da je tarif ustvarjen za nje. Če bi pa zakonodajstvo zahtevalo, da mora odvetnik ali notar vloge pisati lastnoročno, tedaj bi se temu uprl v takem obsegu, da bi se to slišalo po celi državi.

Da bi morali pisati vloge sami, to se bi jim zdelo premalenkostno in bi v tem pogledu videli zapostavljanje svojega stanu, če pa mora pisati manipulant na dan 6—8 pol, pri čemur zasluži dnevno ravno toliko kron, tedaj pa se jim ne zdi premalenkostno plačati istemu dnevno 2, kvečjemu 3 krone, ostanek pa vtakniti sebi v žep, ne zmeneč se za dejstvo, da je manipulacijska pristojbina namenjena v prvi vrsti za to, da se plačuje uradništvo. Zato zahtevamo za vsacega manipulanta minimalno plačo 100 K. Kdor ne more plačati tega, naj piše sam, da bo vsaj okusil, kako sladak je tak kruh.

Tudi juriste se pri tem zastopavlja tako, da se nam čudno zdi, da se do danes v Avstriji še ni ustanovilo nobeno društvo, ki bi za naše mlade akademike tudi v moralnem oziru povzdignilo svoj glas.

Danes imamo mi Slovenci društvo Radogoj, ki nabira prostovoljne prispevke za podporo revnih visokošolcev. Nihče pa ne vidi onega dela akademikov, ki dandanes životari po različnih odvetniških in notarskih pisarnah z borno plačo 70—100 K, pri čemer izgube leta in leta, namesto da bi študirali na visokih šolah.

Danes imamo nekatere pisarne, ki plačajo juristom, ne oziraje se na to, ali imajo enega ali dva državna izpita — k večjemu po 120 K — in izjemno ena pisarna v Ljubljani 140 K.

Če hoče tak akademik doseči plačo 120 K, mora žrtvovati najmanj 4—5 let akademičnih študij, namesto da bi študiral.

Če vpraša kdo danes naše gospode šefe, zakaj oni ne podpirajo revnega dijaštva, tedaj dobite odgovor — kaj, saj sem dal društvu Radogoj znesek 200, 300 kron; seveda pa pri tem previdno zamolče, da izkoriščajo svoje stenografe-juriste, da se Bogu usmili.

Če hočete pomagati slovenskim akademikom, pomagajte jim tam, kjer vam služijo, in ni se treba odkupovati pri Radogoju. To društvo bodo podpirali ljudje, ki ne bodo plačevali odkupnine, temveč ki žrtvujejo za isto sto in sto tisoče.

Poznamo dijake, ki so prišli v pisarne krepki in čili in namenom, prihraniti si nekaj za nadaljne študije. Danes pa jim je zaprta pot, ker jim vsem izmozganim niti na misel ne pride, da bi mogli še kdaj študirati, ker so svojo delavno moč in eneržijo pustili v pisarnah naših šefov.

Pri teh slabih razmerah pa nikakor ne smemo misliti, da se nam godi bogve kako udobno.

Razne šikane, psovke, zaničevanja in druge dobrote moramo okušati dan za dnem. Zaradi tega smo stavili zahtevo, da se naj ravna z nami tako, kakor se to spodobi. Če se pa z juristi noče tako postopati, kakor z akademikmi,

naj se postopa z njimi vsaj tako kakor za ljudmi, in to je naša zahteva.

Dovolj je našega trpljenja.

Ker nam naši šefi na večkratne tozadevne opozoritve niso do danes dali primerne zadoščenja, izjavljamo, da bomo vsak tak slučaj naznanili javnosti, kateri pripuščamo tudi končno sodbo.

Če se je prenehala telesna sužnost, zahtevamo, da se odpravi tudi duševna, in sicer najprvo pri onih, katerim so in bi morali biti tozadevni zakoni najbolj znani in sveti. In s tem bo dosežen tudi del naših zahtev.

Mi hočemo odpraviti ono dobo, ki nas uničuje in smeši.

Izginiti mora čas, o katerem je imel eden največjih socialistov v Ljubljani priložnost govoriti v deželnem zboru: „Gimnazija je prenapolnjena s sinovi naših poljedelcev, iz katerih vrst pa se rekrutira naš moderni proletarijat. Tisti proletarijat, ki preživlja svoje življenje po različnih pisarnah. Obup in mizerija jih žene v zakotne pisarne.“

Živeti hočemo tako, kakor žive naši tovariši, s katerimi smo skupaj trgali hlače po šolskih klopih, katerih pa obup ni prisilil v razne zakotne pisarne.

Mi smo vajeni dela in temu se tudi nikdar upirali nismo. Dajte nam dela, kolikor ga moremo zmagovati, in videli boste, da bomo delali več kakor pa oni naši šolski tovariši, katerim se vsled srečnega slučaja po raznih državnih in avtonomnih uradih bolje godi.

Ne očitajte nam, da smo premalo študirali; med nami se nahajajo tovariši, ki so akademično naobraženi, in tudi tem se slabo godi, ravno tako kakor onemu, ki ga je obup privedel iz II. ali III. gimnazijskega razreda v vašo pisarno. Če pa hočete, da bo uradništvo bolj strokovno naobraženo, potrudite se sami nekoliko. Sprožili smo že večkrat misel, da bi ta ali ona zbornica naprosila kakega gospoda jurista, ki bi predaval o raznih zakonih, kolikor je to potrebno za nas, in videli boste, ali boste imeli uspeh ali ne. Namesto da bi v trenutkih, ko bi se lahko uradnik nekoliko odpočil, zahtevali, da prepisuje razna pooblastila in linira ekspenzarje, zaukažite mu, da čita slovenske pravne knjige, in tudi v tem boste imeli uspeh.

Dober šef ima dobrega uradnika, slab pa navadno slabega, in to bo toliko časa, dokler sami ne boste začeli razmišljati, kako odpomoči temu.

Še enkrat povdarjamo: izjemni slučaj zahteva izjemno sredstvo v asanaciji razmer. Nikar se ne postavljajte v vrste naših nasprotnikov, temveč storite nekaj tudi za nas in pri tem boste imeli tudi uspeh.

Mali obrtniki, ki pri današnjih razmerah komaj životarijo, naj vam bodo v vzgled. Če je bilo tem mogoče podpisati tarif, ne bo tudi vam težko, treba ga je iz vleči iz stare registrature, in videli boste, da bo šlo.

Če boste upoštevali naše nasvete ter izurili tudi strokovno vaše uradništvo in ga ne prepuščali svoji lastni volji, boste prišli kmalu do prepričanja, da s tem pri vseh minimalnih plačah ne boste imeli nobene izgube, ker danes je gotovo, da boljši uradnik, ki ima 30 gl. več plače kakor slabi, donša trikrat več dobička kakor pa slab uradnik pri slabih plačah, in pri tem mislim ni ugovora.

To in nič več so naše zahteve, katere pa na zahtevo še natančneje preciziramo.

K apelu na občni zbor zveze slovenskih odvetnikov v Ljubljani dne 4. aprila 1908.

Ko bi imeli pri našem društvu spominsko knjigo, kakršna se nahaja na primer na Šmarni gori, ali kakršne shranjujejo pri nas razne devojke, da v poznih letih prebirajo liste mladih, srečnih dni, tedaj bi zapisali pod datumom 5. aprila 1908. zgodnico, ki bi morda tudi še poznim rodovom služila v sladki spomin na one, ki so se ta dan napram nam tako kislno držali.

Kdor bi si mislil, da je taka spominska knjiga brez pomena in veljave, temu hočemo poslužiti z naslednjo kratko zgodnico — ne zahtevamo pa, da bi jo v poznejših časih pripovedovale babice svojim unukom.

Bilo je 5. aprila 1908. po Kristu.

Ta dan je sklicala zveza slovenskih odvetnikov v Ljubljani svoj občni zbor, da se posvetujejo, kako od pomoči svojemu zatiranemu narodu do jezikovnih pravic.

Ni sicer historično za nas to, da je imela „Zveza“ ta dan svoj redni občni zbor, temveč veliko več za nas dejstvo, da se je na tem zborovanju zbralo 40—50 odvetnikov iz Ljubljane, dežele in drugih krajev.

Viteški nastopi v narodnem vprašanju, malosrčnost glede svojih žepov, to je bilo celo junaštvo tega dne.

Kar se tiče narodnega vprašanja, nas kot take prav nič ne briga, o tem naj sodi narod sam, kar se pa tiče žepov teh zborovalcev, na katere smo hoteli nekoliko požvenketati, to pa je za nas socialno vprašanje tega in poznejših dni.

Kdor še ne ve, kaj smo ta dan hoteli, naj prebere „Novo Dobo“ pod ravno tem naslovom, ki ga bo de po učilo, da ni bil to nikak španski atentat, temveč le vljudna prošnja, katero smo se dovolili vpslati pred stopnice zborujočih tega dne.

Prosili smo jih, naj rešijo vendar enkrat vprašanje glede minimalnih plač, ki je danes po večini rešeno že v vsaki krojaški in črevljarski delavnici, samo v odvetniških in notarskih pisarnah še ne. Seveda je bila pri tem izražena tudi želja, naj se z nami postopa tako, kakor se postopa po drugih pisarnah z zasebnimi uradniki.

To pa je bilo preveč. Glasovanje: Nič — nič — nič — in v tistem trenutku — je bila naša prošnja v košu.

Hvala Bogu, saj ni prva ne zadnja, takih in enakih bo še več, in če gredo vse v koš, napočil pa bo dan, ko se bo moralo ozirati na take prošnje, bodi to komu prav ali ne. Tega dne so zapuščali zborovalci dvorano mestne posvetovalnice z radostnim licem — češ, saj smo jih zopet za lep čas potisnili ob zid, mi pa tudi nismo jokali, ker to smo že naprej pričakovali, da bo tako.

Ni nas bolelo prepričanje, da tega dne nismo ničesar dosegli, tudi ne zavesti, da morda v kratkem še nič ne dosežemo, bolelo nas je samo to, da se je tega dne povzpeli proti nam odvetnik, trdeč, da taki organizaciji zveza niti kot ustanovnica pristopiti ne sme, ker naše društvo deluje v škodo g. šefov. Tem žalostnejše je to, da se je do tega junaškega čina povzpeli odvetnik, ki je sam pred par leti okušal prijetno odvisnost od svojih šefov.

Zastoj se trudimo, da bi se domislili, kaj smo temu gospodu šefu huđega storili, da je brez pomisleka udaril po naši organizaciji ter jo označil njim v kvar. Pač pa mirnim srcem lahko rečemo: Do dna srca smo prepričani, da tak g. šef naši organizaciji stokrat več škoduje kakor pa mi njemu.

V pisarni tega g. šefa se namreč menjuje uradništvo kakor stara peresa, pri čemur se vedno izgovarja, da ta ni zanesljiv, drugi ne dovolj izvežban, tretjemu neče niti vzroka odpusta napovedati, temveč ga v trenutku, ko se revež vrne iz orožnih vaj, nenadoma odpusti, kakor rečeno, pri čemur mu pa niti ne pove vzroka zakaj, in to vse pri najvišji plači 60 fl.

Takega počenjanja se je glasilo „Slovenska pisarna“ v Celju svojedobno lahko dotaknila. Danes se to maščuje nad nami.

Že prav, v drugo hočemo takemu postopanju posvetiti nekoliko več pozornosti.

Na kak drug način moramo mi škodovati gg. šefom, nam spričuje sledeči slučaj.

Pred nedavnim časom je vstopil neki tukajšnji gospod odvetnik v zaslužni pokoj.

Imel je vedno samo enega uradnika v pisarni.

Ko pa je vstopil šef v pokoj, si je nagomladil toliko premoženja, da je skoraj cela katastralna občina predmestja njega last, dočim je uradnik odšel praznih rok s trebuhom za kruhom.

Pri tem pa je šel g. šef na delo, kadar se je njemu zljubilo, dočim je moral uradnik delati celi dan v uradnih urah, in če bi imel trenutek časa se oddahniti, moral je linirati stroškovnike in prepisovati pooblastila za to da je dobil šef pooblastilo za 3 vinarje, ker tiskovina velja 4 vinarje, uradnik pa je moral pisati pooblastilo $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ ure, da je s tem g. šefu prihranil druga dva vinarja.

Tako torej škodujemo mi našim gg. šefom.

Na eni strani palače, na drugi glad; to je nekaterih ideal — pa dobro, da tak g. šef tudi v svojih vrstah nima veliko takih prijateljev, ki bi tako visoko spoštovali socializem.

Naš izredni občni zbor.

(Dalje.)

Radi skupnega obeda se je prekinilo zborovanje za poldruge ure; po obedu je otvoril predsednik zopet zborovanje in prešlo se je k volitvam načelnikov posameznih odsekov. Načelnikom organizacijskega in agitacijskega odseka je bil izvoljen tov. M e n c i n g e r, posredovalnega tov. K a m e n š e k, časnikarskega tov. R i h a r d T a v č a r in veseličnega tov. R u d o l f E s t.

Nadaljno točko dnevnega reda: Društvo naj pristopi k državni organizaciji, je utemeljeval tov. Mencinger in sicer je navajal za to sledeče razloge: Pristop je že radi organizacije same potreben; da deluje državna zveza jako marljivo, se razvidi že iz njenega dela, ki ga je storila za to, da se sprejme tudi naš stan v zakonsko predlogo glede ureditve službenega razmerja. Pa tudi drugače je pristop priporočati. Članarina je malenkostna, znaša namreč 3 K na leto za vsakega člana, ki zato dobiva brezplačno stanovsko glasilo: „Die Organisation“, ki izhaja kot mesečnik. Društvo je bilo že doslej v vednem stiku z zvezo in na Dunaju pričakujejo, da pristopimo. Zato smo že tudi z zvezo v dogovoru radi ustanovitve s t a n o v s k e g a n a d o m e s t n e g a z a v o d a z a z a v a r o v a n j e, ki naj bi obsegal vse pokrajine naše države, ki bi pa bil cenejši, kakor od države ustanovljen, nudi bi pa več kakor ta. Ako bi se videlo, da nimamo od tega nikakih koristi, se še vedno

lahko odstopi, ker je to po pravilih dovoljeno. Tov. Tavčar je proti temu, da bi se pristopilo, češ, da je sedaj pristop še prezgodnji, naj se počaka, da pristopijo tudi druge organizacije, da bodo združene v zvezi vse stanovske organizacije. V listu „Organisation“ se sicer navaja mnogo društev, ki so v zvezi, toda vprašanje je, ali redno prispevajo i. t. d. Pri vsem tem smo pa mi tukaj na Slovenskem lahko popolnoma ločeni od drugih, ker nam ne morejo importirati od zunaj moči, ki bi nas mogle nadomeščati, ker ne znajo jezika. Mi imamo že v slovenskem časopisu precejšno zaslonbo. Tov. Christof priporoča na to predlog tov. Mencingerja in pripomni, da je centralizacija važnejša kakor pa cepljenje. Za predlog se zavzema tudi tov. Lakner iz Novega mesta. Na to pojasni tov. Mencinger še, da se zahteva od državne organizacije od vsakega organiziranega, po možnosti pa tudi od vsakega neorganiziranega stanovskega tovariša, da prispeva mesečno v obrambeni fond po 10 h in vpraša, ali naj se to plača iz društvene blagajne, ali pa naj se pobira še posebej od vsakega člana. Nato se razvije daljša debata, s koliko člani naj društvo pristopi k državni zvezi in kako naj se plačuje v obrambeni fond. Gosp. urednik Ekar nasvetuje pri tem, sklicujoč se na enak zaklad društva tiskarjev, naj plača vsak za se prispevek, ker za slučaj štrajka daje organizacija podporo le za tiste člane, ki so faktično plačevali. Ko še pojasni tov. Mencinger, da se obrambeni fond samostojno upravlja, se soglasno sklene, da društvo pristopi z vsemi člani k organizaciji in da se od vsakega društvenika pobira mesečno poleg mesečnine še po 10 h za obrambeni fond, kateri znesek potem pošilja društvo v obrambeni zaklad. Seveda pa mora državna organizacija vpoštovati vsako izpremembo v društvu.

Tudi o nadaljni točki dnevnega reda poroča tov. Mencinger. Društvo je že iz vsega početka stremilo za tem, da se na kak način uredi službena pragmatika našega stanu. Sedaj je sicer zakonska predloga glede ureditve službenega razmerja precej akutna; sprejeti smo i mi v to zakonsko predlogo, sprejeta je pa tudi določba, da imajo veljavne kolektivne pogodbe. Zato bo morebiti kdo mislil, da je ta akcija sedaj odveč. Temu pa ni tako. Pričeti se mora zbirati gradivo, da se doseže ali sporazumno nekaka določitev minimalnega zaslužka i. t. d., ali pa da se pozneje uporabi to gradivo za sklepanje kolektivne pogodbe, ker do te bo prej ali slej vendarle prišlo. Zato naj bi se izvolilo izmed članov društva v odsek, ki naj se peča s to zadevo, osem članov, k enketi pa naj bi končno poslalo društvo teh osem članov, odvetniška zbornica, notarski kolegij, odvetniški in notarski kandidati vsak po dva člana kot zaupnika in zastopnika.

Predlog podpira tov. Petrič, češ da se šefi ne zanimajo za nas, treba se nam je torej samim delovati na to, da se uredi to. Marsikaj je še neurejenega, kar tudi po novem zakonu ne bo povsod enako. V nekaterih pisarnah imajo po sedemurno, po dugh po šesturno delavno dobo. To bi bilo razven začetnih minimalnih plač vsekako potreba urediti tudi za, ako postane že večkrat imenovana zakonska predloga tudi veljaven zakon. (Sledi.)

Veselični odsek je priredil dne 12. t. m. popoldanski pešizlet na Fužine. Ob napovedani uri se je zbralo precej gg. tovarišic in tovarišev, kakor tudi društvenih prijateljev. Ob začetku smo brali nekako nezaupnost na obrazih posameznikov, kakor bi hoteli reči, izlet se ne bo obnesel. Toda kmalu po prihodu na Fužine se je razvila neprisliljena, animirana zabava. K temu so seveda pripomogli gg. pevci, ki so neumorno prepevali bodisi umetne kakor tudi narodne pesmi. Ob koncu se je zahvalil načelnik odseka tov. g. R. E s t vsem gg. gostom, tovarišicam in tovarišem za poset izleta ter jih navduševal, da delajo na to, da se družega izleta vdeleži še veliko več gđc. članic, gg. članov kakor tudi dragih nam prijateljev. Saj so pa tudi društveni izleti glavno sredstvo, da se med seboj spoznavamo, da gojimo družabnost ter da pokažemo tudi zunanosti, da spadamo med naobražene stanovce. In kakor nam je pokazal le-ta prvi izlet, smemo upati v tem oziru na bodočnost.

Veselični odsek namerava prirediti drugi celđanski izlet dne 3. maja t. l., na kar opozarjamo cenj. gg. tovarišice in tovariše. Natančen vspreod se bo objavil pravočasno.

Društveno vodstvo se je v svoji zadnji konstituiralo sledeče: Predsednik: B l a ž K a m e n š e k; podpredsednik: A v g u s t P e t r i č; tajnik: A l f o n z M e n c i n g e r; blagajnik: F r a n c Š t o r; odborniki: M a t e j Č a d e ž, R a d o J e r e b, P a v e l H i r s c h m a n n in I v a n K r a j c e r (Novomesto). Odbornikov namestnika: A n t o n K o c j a n iz Cerknice in J a n k o R o z m a n iz Kranja. Nadzornika: I v a n K o c m u r io R i h a r d T a v č a r.

Potrpite, že pride. Gosp. Henrik Tuma, odvetnik v Gorici, je odgovoril v „Slovenski pisarni“ na našo brošuro „Stališče odvetniških in notarskih uradnikov...“ precej obširno. Na ta izvajanja vsekako odgovorimo; ni pa nam bilo mogoče storiti tega že sedaj, ker nam je „Slovenska pisarna“ prepozno došla. Zato naj tovariši počakajo, odgovor že pride.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN

posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gameljnih nad Ljubljano
priporoča svoje
izvrstne mlinske izdelke.

Kdor rabi traverze in železniške šine za oboke,
strešno lepenko, bičje za strope, pločevino za strehe,
okove za okna in vrata, pumpe in cevi za vino,
vodo in gnojnico, naj se obrne na trgovino z železino

Fran Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1 (zraven Figabirta)
in Valvazorjev trg št. 6 (nasproti Križ. cerkve).

Edino tam se dobi vedno sveži Portland- in Roman-
cement iz slovečih tovarn dovške in trboveljske. Mreže in
žica za ograje, travniške brane, plugi, štedilniki,
tehtnice, čistilnice za žito, oprava za mlekarne,
ter vse poljedelsko orodje. Glavno in edino zastopstvo
za celo Kranjsko na zadnji poljedelski razstavi v Zagrebu s prvim
darilom odlikovanih slamoreznic, mlatilnic in
pepljnov. Stroji za košnjo in obračanje sena vedno v zalogi.

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

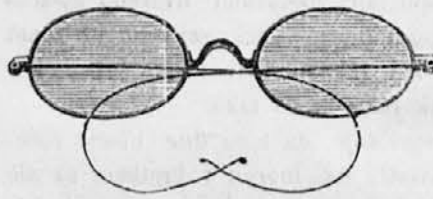
Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnogleda, toplomerje,
srakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur
zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo franco.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo
Dobo“! — Zahtevajte list po vseh
gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842.

Telefon števil. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriške ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolenska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno	K 1'— lit.	Tropinovec navad.	K 1'— lit.
III.	1'10 "	III.	1'10 "
II.	1'30 "	II.	1'20 "
I.	1'50 "	I.	1'40 "
Drožnik III.	1'30 "	Brinjevec III.	1'40 "
II.	1'50 "	II.	1'80 "
I.	1'80 "	I.	2'— "

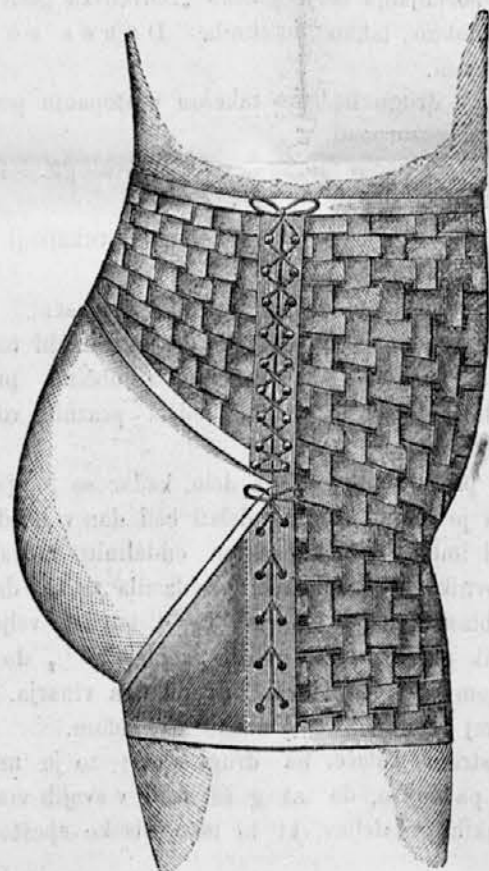
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 1/10 litra.

Specijaliteti „Slovenec“ narodna grenčica
narodni liker
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev
od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov
Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatorov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celovcu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnic:
2.000.000 kron.

priporoča promese na komunalne srečke po K 15 1/2 žrebanje 2. marca, glavni dobiček K 300.000.

Reservni fond:

200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

promese na Tiske srečke à K 7. žrebanje 1. aprila, glavni dobiček K 180.000. Obe promesi skupaj le K 21.

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 1/2 %

Rentni davek plačuje
banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev Hotel. družbe z o. z. Triglav po 500, 1000, 5000 in 10.000 K

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!